

Πρὸς Ῥωμαίους

Παῦλος, δοῦλος Ἰησοῦ χριστοῦ, κλητὸς¹ ἀπόστολος, ἀφωρισμένος² εἰς **1**
 εὐαγγέλιον θεοῦ, ὃ προεπηγγέλματο³ διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν **2**
 γραφαῖς ἀγίαις, περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος **3**
 Δαυὶδ κατὰ σάρκα, τοῦ ὀρισθέντος⁴ υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει, κατὰ **4**
 πνεῦμα ἁγιωσύνης,⁵ ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ
 κυρίου ἡμῶν, δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν⁶ εἰς ὑπακοὴν⁷ **5**
 πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐστὲ **6**
 καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ¹ Ἰησοῦ χριστοῦ: πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ⁸ **7**
 ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς¹ ἁγίοις: χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ
 πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ ὑπὲρ πάντων **8**
 ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται⁹ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. Μάρτυς **9**
 γὰρ μού ἐστιν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω¹⁰ ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ
 εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὥς ἀδιαλείπτως¹¹ μνησθῆναι¹² ὑμῶν ποιῶμαι,
 πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου δεόμενος,¹³ εἴ πως ἤδη ποτὲ **10**
 εὐοδωθήσομαι¹⁴ ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. **11**
 Ἐπιποθῶ¹⁵ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ¹⁶ χάρισμα¹⁷ ὑμῖν

¹ κλητός, called, summoned. ² ἀφορίζω, separate, set apart. ³ προεπαγγέλλομαι, promise beforehand. ⁴ ὀρίζω, mark off by boundaries, determine. ⁵ ἁγιωσύνη, ἡς, ἡ, holiness, holy or sanctified state. ⁶ ἀποστολή, ἡς, ἡ, apostleship, commission. ⁷ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ⁸ Ῥώμη, ἡς, ἡ, Rome, strength. ⁹ καταγγέλλω, proclaim, declare openly. ¹⁰ λατρεύω, serve, worship. ¹¹ ἀδιαλείπτως, constantly, unceasingly. ¹² μνησθῆναι, ἀς, ἡ, remembrance, mention. ¹³ δέομαι, ask, request. ¹⁴ εὐοδόω, cause to prosper. ¹⁵ ἐπιποθέω, long for, strain after. ¹⁶ μεταδίδωμι, give a share of, share. ¹⁷ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor.

πνευματικόν,¹ εἰς τὸ στηριχθῆναι² ὑμᾶς, τοῦτο δέ ἐστιν, 12
 συμπαρακληθῆναι³ ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ
 ἐμοῦ. Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν,⁴ ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις⁵ προεθέμην⁶ 13
 ἔλθεῖν πρὸς ὑμᾶς – καὶ ἐκωλύθην⁷ ἄχρι τοῦ δεῦρο⁸ – ἵνα τινὰ
 καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. Ἑλλησὶν 14
 τε καὶ βαρβάροις,¹⁰ σοφοῖς¹¹ τε καὶ ἀνόητοις¹² ὀφειλέτης¹³ εἰμί: οὕτως 15
 τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον¹⁴ καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ¹⁵ εὐαγγελίσασθαι. Οὐ 16
 γὰρ ἐπαισχύνομαι¹⁶ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ: δύναμις γὰρ θεοῦ
 ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ
 Ἑλληνι.⁹ Δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται¹⁷ ἐκ πίστεως 17
 εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται, Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

Ἀποκαλύπτεται¹⁷ γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν¹⁸ καὶ 18
 ἀδικίαν¹⁹ ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ¹⁹ κατεχόντων: ²⁰διότι 19
 τὸ γνωστὸν²² τοῦ θεοῦ φανερόν²³ ἐστιν ἐν αὐτοῖς: ὁ γὰρ θεὸς αὐτοῖς
 ἐφάνέρωσεν. Τὰ γὰρ ἀόρατα²⁴ αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως²⁵ κόσμου τοῖς 20
 ποιήμασιν²⁶ νοούμενα²⁷ καθορᾶται,²⁸ ἥ τε αἰδῖος²⁹ αὐτοῦ δύναμις καὶ
 θειότης,³⁰ εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολόγητους: ³¹διότι²¹ γνόντες τὸν 21
 θεόν, οὐχ ὥς θεὸν ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν³² ἐν

¹ πνευματικός, spiritual. ² στηρίζω, establish, fix firmly. ³ συμπαρακαλέω, invite, encourage along with others. ⁴ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁵ πολλάκις, often, many times. ⁶ προτίθεμαι, purpose, design beforehand. ⁷ κωλύω, forbid, hinder. ⁸ δεῦρο, until now, come here! ⁹ Ἑλλήν, ἦν, ὁ, Greek, Hellene. ¹⁰ βάρβαρος, barbarous, barbarian. ¹¹ σοφός, wise. ¹² ἀνόητος, foolish, thoughtless. ¹³ ὀφειλέτης, οὐ, ὁ, debtor, sinner. ¹⁴ πρόθυμος, willing, ready. ¹⁵ Ῥώμη, ἡ, Rome, strength. ¹⁶ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ¹⁷ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ¹⁸ ἀσέβεια, ἀσέβεια, ἡ, ungodliness, impiety. ¹⁹ ἀδικία, ἀδικία, ἡ, unrighteousness. ²⁰ κατέχω, hold back, hold fast. ²¹ διότι, because, on this account. ²² γνωστός, known, acquaintance. ²³ φανερός, manifest, apparent. ²⁴ ἀόρατος, invisible, unseen. ²⁵ κτίσις, εὐς, ἡ, creation, creature. ²⁶ ποίημα, τὸς, τό, work, creation. ²⁷ νοέω, understand, consider. ²⁸ καθοράω, perceive, discern clearly. ²⁹ αἰδῖος, eternal, everlasting. ³⁰ θειότης, ἡ, divinity, divine nature. ³¹ ἀναπολόγητος, without excuse, inexcusable. ³² ματαιώω, become vain.

τοῖς διαλογισμοῖς¹ αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη² ἡ ἀσύνετος³ αὐτῶν καρδία.

Φάσκοντες⁴ εἶναι σοφοὶ⁵ ἐμωράνθησαν,⁶ καὶ ἥλλαξαν⁷ τὴν δόξαν τοῦ 22

ἀφθάρτου⁸ θεοῦ ἐν ὁμοιώματι⁹ εἰκόνος¹⁰ φθαρτοῦ¹¹ ἀνθρώπου καὶ

πετεινῶν¹² καὶ τετραπόδων¹³ καὶ ἐρπετῶν.¹⁴

Διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν 24

αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν,¹⁵ τοῦ ἀτιμάζεσθαι¹⁶ τὰ σώματα αὐτῶν ἐν

ἑαυτοῖς: οἵτινες μετήλλαξαν¹⁷ τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει,¹⁸ 25

καὶ ἐσεβάσθησαν¹⁹ καὶ ἐλάτρευσαν²⁰ τῇ κτίσει²¹ παρὰ τὸν κτίσαντα,²²

ὅς ἐστιν εὐλογητὸς²³ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη²⁴ ἀτιμίας:²⁵ αἶ τε γὰρ 26

θήλειαι²⁶ αὐτῶν μετήλλαξαν¹⁷ τὴν φυσικὴν²⁷ χρῆσιν²⁸ εἰς τὴν παρὰ

φύσιν:²⁹ ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρρενες,³⁰ ἀφέντες τὴν φυσικὴν²⁷ χρῆσιν²⁸ 27

τῆς θηλείας,²⁶ ἐξεκαύθησαν³¹ ἐν τῇ ὀρέξει³² αὐτῶν εἰς ἀλλήλους,

ἄρσενες³⁰ ἐν ἄρσεσιν³⁰ τὴν ἀσχημοσύνην³³ κατεργαζόμενοι,³⁴ καὶ τὴν

ἀντιμισθίαν³⁵ ἣν ἔδει τῆς πλάνης³⁶ αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς

ἀπολαμβάνοντες.³⁷

¹ διαλογισμός, οὐ, ὁ, reasoning, questioning. ² σκοτίζω, darken. ³ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ⁴ φάσκω, affirm, assert. ⁵ σοφός, wise. ⁶ μωραίνω, make foolish, make tasteless. ⁷ ἀλλάσσω, change, alter. ⁸ ἀφθάρτος, imperishable, immortal. ⁹ ὁμοίωμα, τὸς, τό, likeness, form. ¹⁰ εἰκὼν, ὄνος, ἡ, image, likeness. ¹¹ φθαρτός, perishable, corruptible. ¹² πετεινόν, οὐ, τό, bird. ¹³ τετράπους, four-footed animal, four-footed. ¹⁴ ἐρπετόν, οὐ, τό, creeping thing, reptile. ¹⁵ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ¹⁶ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ¹⁷ μεταλλάσσω, exchange, change. ¹⁸ ψεῦδος, οὐς, τό, lie. ¹⁹ σεβάζομαι, worship. ²⁰ λατρεύω, serve, worship. ²¹ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ²² κτίζω, create, form. ²³ εὐλογητός, well spoken of, blessed. ²⁴ πάθος, οὐς, τό, suffering, pain. ²⁵ ἀτιμία, ας, ἡ, dishonor, disgrace. ²⁶ θήλυς, female, woman. ²⁷ φυσικός, natural, according to nature. ²⁸ χρῆσις, εως, ἡ, use, function. ²⁹ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ³⁰ ἄρσεν, male. ³¹ ἐκκαίωμαι, kindle, be inflamed. ³² ὀρεξίς, εως, ἡ, longing, desire. ³³ ἀσχημοσύνη, ης, ἡ, disgraceful deed, unseemliness. ³⁴ κατεργάζομαι, work out, produce. ³⁵ ἀντιμισθία, ας, ἡ, reward, recompense. ³⁶ πλάνη, ης, ἡ, wandering, error. ³⁷ ἀπολαμβάνω, receive from, get back.

Καὶ καθὼς οὐκ ἔδοκίμασαν¹ τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει,² παρέδωκεν 28
αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον³ νοῦν,⁴ ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα,⁵ 29
πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ,⁶ πορνείᾳ,⁷ πονηρίᾳ,⁸ πλεονεξίᾳ,⁹ κακία:
μεστοὺς¹¹ φθόνου,¹² φόνου,¹³ ἔριδος,¹⁴ δόλου,¹⁵ κακοηθείας:¹⁶
ψιθυριστάς,¹⁷ καταλάλους,¹⁸ θεοστυγεῖς,¹⁹ ὕβριστάς,²⁰ ὑπερηφάνους,²¹ 30
ἀλαζόνας,²² ἐφευρετὰς²³ κακῶν, γονεῦσιν²⁴ ἀπειθεῖς,²⁵ ἀσυνέτους,²⁶ 31
ἀσυνθέτους,²⁷ ἀστοργούς,²⁸ ἀσπόνδους,²⁹ ἀνελεήμονας:³⁰ οἵτινες τὸ 32
δικαίωμα³¹ τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι
θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν³²
τοῖς πράσσουσιν.

Διὸ ἀναπολόγητος³³ εἶ, ὦ³⁴ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων: ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν 2
ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις,³⁵ τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. 2
Οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα³⁶ τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ
τοιαῦτα πράσσοντας. Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ³⁴ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ 3
τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ³⁷ τὸ κρίμα³⁶
τοῦ θεοῦ; Ἡ τοῦ πλούτου³⁸ τῆς χρηστότητος³⁹ αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς 4
καὶ τῆς μακροθυμίας⁴¹ καταφρονεῖς,⁴² ἀγνοῶν⁴³ ὅτι τὸ χρηστὸν⁴⁴ τοῦ

¹ δοκιμάζω, prove, approve. ² ἐπίγνωσις, εὐσ, ἡ, knowledge, discernment. ³ ἀδόκιμος, not passing the test, rejected. ⁴ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ⁵ καθήκω, be proper or fitting, it is fitting. ⁶ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ⁷ πορνεία, ας, ἡ, fornication, idolatry. ⁸ πονηρία, ας, ἡ, iniquity, wickedness. ⁹ πλεονεξία, ας, ἡ, covetousness, avarice. ¹⁰ κακία, ας, ἡ, malice, evil. ¹¹ μεστός, full. ¹² φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ¹³ φόνος, ου, ὁ, murder, slaughter. ¹⁴ ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ¹⁵ δόλος, ου, ὁ, guile, deceit. ¹⁶ κακοήθεια, ας, ἡ, malice, malevolence. ¹⁷ ψιθυριστής, ου, ὁ, gossip, secret slanderer. ¹⁸ κατάλαλος, ου, ὁ, slanderous, back-biting. ¹⁹ θεοστυγής, hating God, hateful to God. ²⁰ ὕβριστής, ου, ὁ, violent, insolent. ²¹ ὑπερήφανος, arrogant, haughty. ²² ἀλαζών, ονος, ὁ, impostor, boaster. ²³ ἐφευρετής, ου, ὁ, inventor, discoverer. ²⁴ γονεὺς, ὧς, ὁ, parent. ²⁵ ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ²⁶ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ²⁷ ἀσύνθετος, faithless, untrustworthy. ²⁸ ἀστοργος, without natural affection, unfeeling. ²⁹ ἀσπόνδος, irreconcilable, implacable. ³⁰ ἀνελεήμων, unmerciful, without compassion. ³¹ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ³² συνευδοκέω, consent, approve. ³³ ἀναπολόγητος, without excuse, inexcusable. ³⁴ ὦ, Oh! omega. ³⁵ κατακρίνω, condemn. ³⁶ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ³⁷ ἐκφεύγω, flee away, flee out. ³⁸ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ³⁹ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ⁴⁰ ἀνοχή, ης, ἡ, forbearance. ⁴¹ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ⁴² καταφρονέω, think little of, despise. ⁴³ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁴⁴ χρηστός, good, kind.

θεοῦ εἰς μετάνοιαν¹ σε ἄγει· Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητα² σου καὶ 5
 ἀμετανόητον³ καρδίαν θησαυρίζεις⁴ σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς
 καὶ ἀποκαλύψεως⁵ καὶ δικαιοκρισίας⁶ τοῦ θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ 6
 κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ 7
 τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν⁷ ζητοῦσιν, ζωὴν αἰώνιον· τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας,⁸ 8
 καὶ ἀπειθοῦσιν⁹ μὲν τῇ ἀληθείᾳ πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ,¹⁰ θυμὸς¹¹
 καὶ ὀργή, θλίψις καὶ στενοχωρία,¹² ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ 9
 κατεργαζομένου¹³ τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἑλλήνος·¹⁴ 10
 δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν,
 Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλλήνι·¹⁴ οὐ γὰρ ἐστὶν προσωποληψία¹⁵ 11
 παρὰ τῷ θεῷ. Ὅσοι γὰρ ἀνόμως¹⁶ ἥμαρτον, ἀνόμως¹⁶ καὶ ἀπολοῦνται· 12
 καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται· οὐ γὰρ οἱ 13
 ἀκροαταὶ¹⁷ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ¹⁸ τοῦ
 νόμου δικαιωθήσονται. Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει¹⁹ 14
 τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι, νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσιν νόμος· 15
 οἵτινες ἐνδείκνυνται²⁰ τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν²¹ ἐν ταῖς καρδίαις
 αὐτῶν, συμμαρτυροῦσης²² αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ²³
 ἀλλήλων τῶν λογισμῶν²⁴ κατηγοροῦντων²⁵ ἢ καὶ ἀπολογουμένων,²⁶ 16
 ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ²⁷ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ

¹ μετάνοια, ας, ἡ, repentance, change of mind. ² σκληρότης, ητος, ἡ, hardness (of heart), stubbornness. ³ ἀμετανόητος, unrepentant. ⁴ θησαυρίζω, lay up, store up. ⁵ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ⁶ δικαιοκρισία, ας, ἡ, righteous judgment, just judgment. ⁷ ἀφθαρσία, ας, ἡ, incorruptibility, immortality. ⁸ ἐριθεία, ας, ἡ, rivalry, ambition. ⁹ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹⁰ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ¹¹ θυμός, ου, ὁ, wrath, outburst of passion. ¹² στενοχωρία, ας, ἡ, difficulty, distress. ¹³ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹⁴ Ἑλλήν, ηνος, ὁ, Greek, Hellene. ¹⁵ προσωποληψία, ας, ἡ, partiality, favoritism. ¹⁶ ἀνόμως, lawlessly, without law. ¹⁷ ἀκροατής, οὔ, ὁ, hearer, hearer of. ¹⁸ ποιητής, οὔ, ὁ, maker, doer. ¹⁹ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ²⁰ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ²¹ γραπτός, written. ²² συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ²³ μεταξὺ, between, after. ²⁴ λογισμός, οὔ, ὁ, reasoning, reflection. ²⁵ κατηγορέω, accuse, charge. ²⁶ ἀπολογέομαι, defend one's self, give a defense. ²⁷ κρυπτός, hidden, secret.

εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ.

Ἴδε σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ,¹ καὶ ἐπαναπαύῃ² τῷ νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι 17
 ἐν θεῷ, καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις³ τὰ διαφέροντα,⁴ 18
 κατηχούμενος⁵ ἐκ τοῦ νόμου, πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν⁶ εἶναι 19
 τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, παιδευτὴν⁷ ἀφρόνων,⁸ διδάσκαλον 20
 νηπίων,⁹ ἔχοντα τὴν μὀρφωσιν¹⁰ τῆς γνώσεως¹¹ καὶ τῆς ἀληθείας ἐν
 τῷ νόμῳ: ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; Ὁ 21
 κηρύσσων μὴ κλέπτειν,¹² κλέπτεις;¹² Ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν,¹³ 22
 μοιχεύεις;¹³ Ὁ βδελυσσόμενος¹⁴ τὰ εἰδωλα,¹⁵ ἱεροσυλεῖς;¹⁶ Ὁς ἐν 23
 νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως¹⁷ τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις;
 Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, 24
 καθὼς γέγραπται. Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ,¹⁹ ἐὰν νόμον πράσσης; 25
 ἐὰν δὲ παραβάτης²⁰ νόμου ᾖ, ἡ περιτομὴ σου ἀκροβυστία²¹ γέγονεν. 26
 Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία²¹ τὰ δικαιώματα²² τοῦ νόμου φυλάσσης, οὐχὶ ἡ
 ἀκροβυστία²¹ αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ 27
 φύσεως²³ ἀκροβυστία,²¹ τὸν νόμον τελοῦσα,²⁴ σὲ τὸν διὰ γράμματος²⁵
 καὶ περιτομῆς παραβάτην²⁰ νόμου; Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερώ²⁶ 28
 Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερώ²⁶ ἐν σαρκὶ περιτομή: ἀλλ' ὁ ἐν 29
 τῷ κρυπτῷ²⁷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ

¹ ἐπονομάζω, name, impose a name on. ² ἐπαναπαύομαι, rest, rest upon. ³ δοκιμάζω, prove, approve. ⁴ διαφέρω, differ, carry through. ⁵ κατηχέω, teach by word of mouth. ⁶ ὁδηγός, οὐ, ὁ, leader, guide. ⁷ παιδευτής, οὐ, ὁ, instructor, one who disciplines. ⁸ ἄφρων, foolish, senseless. ⁹ νήπιος, infant, child. ¹⁰ μὀρφωσις, εως, ἡ, embodiment, form. ¹¹ γνῶσις, εως, ἡ, wisdom, knowledge. ¹² κλέπτω, steal. ¹³ μοιχεύω, commit adultery. ¹⁴ βδελύσσομαι, detest, abhor. ¹⁵ εἰδωλον, ου, τό, image, idol. ¹⁶ ἱεροσυλέω, rob temples, commit sacrilege. ¹⁷ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ¹⁸ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ¹⁹ ὠφελέω, profit, help. ²⁰ παραβάτης, ου, ὁ, transgressor. ²¹ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ²² δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ²³ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ²⁴ τελέω, finish, fulfill. ²⁵ γράμμα, τος, τό, letter, writings. ²⁶ φανερός, manifest, apparent. ²⁷ κρυπτός, hidden, secret.

γράμματι:¹ οὐδ' ὁ ἔπαινος² οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

Τί οὖν τὸ περισσὸν³ τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια⁴ τῆς περιτομῆς; **3**

Πολὺ κατὰ πάντα τρόπον:⁵ πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια⁶ τοῦ θεοῦ. Τί γὰρ εἰ ἠπίστησάν⁷ τινες; Μὴ ἡ ἀπιστία⁸ αὐτῶν **3**
τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσῃ;⁹ Μὴ γένοιτο: γινέσθω δὲ ὁ θεὸς **4**
ἀληθής,¹⁰ πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης,¹¹ καθὼς γέγραπται, Ὅπως ἂν δικαιοθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς¹² ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. Εἰ δὲ **5**
ἡ ἀδικία¹³ ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν,¹⁴ τί ἐροῦμεν; Μὴ **6**
ἄδικος¹⁵ ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων¹⁶ τὴν ὀργήν;— κατὰ ἄνθρωπον λέγω — Μὴ **6**
γένειτο: ἐπεὶ¹⁷ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον; Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ **7**
θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι¹⁸ ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι **8**
καγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; Καὶ μή — καθὼς βλασφημούμεθα, **8**
καὶ καθὼς φασὶν τινες ἡμᾶς λέγειν — ὅτι Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα **9**
ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ; Ὡν τὸ κρίμα¹⁹ ἔνδικόν²⁰ ἐστίν.

Τί οὖν; Προεχόμεθα;²¹ Οὐ πάντως:²² προηγιασάμεθα²³ γὰρ Ἰουδαίους **9**

τε καὶ Ἑλληνας²⁴ πάντας ὅφ' ἁμαρτίαν εἶναι, καθὼς γέγραπται ὅτι **10**
Οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς: οὐκ ἔστιν ὁ συνίων,²⁵ οὐκ ἔστιν ὁ **11**
ἐκζητῶν²⁶ τὸν θεόν: πάντες ἐξέκλιναν,²⁷ ἅμα²⁸ ἡχρειώθησαν:²⁹ οὐκ **12**

¹γράμμα, τος, τό, letter, writings. ²ἔπαινος, ου, ὁ, praise, commendation. ³περισσός, excessive, abundant. ⁴ὠφέλεια, ας, ἡ, benefit, advantage. ⁵τρόπος, ου, ὁ, manner, way. ⁶λόγιον, οῦ, τό, saying, oracle. ⁷ἀπιστέω, disbelieve, be faithless. ⁸ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ⁹καταργέω, make ineffective, abolish. ¹⁰ἀληθής, true, unconcealed. ¹¹ψεύστης, ου, ὁ, liar, deceiver. ¹²νικάω, overcome, conquer. ¹³ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ¹⁴συνίστημι, commend (transitive), stand with. ¹⁵ἄδικος, unjust, unrighteous. ¹⁶ἐπιφέρω, bring upon, inflict. ¹⁷ἐπεὶ, when, since. ¹⁸ψεῦσμα, τος, τό, lie, falsehood. ¹⁹κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ²⁰ἐνδικός, righteous, just. ²¹προέχω, excel, surpass. ²²πάντως, altogether, by all means. ²³προαιτιάμαι, accuse beforehand. ²⁴Ἕλλην, ηνος, ὁ, Greek, Hellene. ²⁵συνίημι, understand, consider. ²⁶ἐκζητέω, seek out, inquire. ²⁷ἐκκλίνω, deviate, turn away. ²⁸ἅμα, at the same time. ²⁹ἀχρειόω, am good for nothing.

ἔστιν ποιῶν χρηστότητα,¹ οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός· τάφος² ἀνεωγμένος ὁ 13
 λάρυγξ³ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν· ἰὸς⁴ ἀσπιδῶν⁵ ὑπὸ
 τὰ χεῖλη⁷ αὐτῶν· ὧν τὸ στόμα ἄρᾶς⁸ καὶ πικρίας⁹ γέμει·¹⁰ ὀξεῖς¹¹ οἱ 14
 πόδες αὐτῶν ἐκχέαι¹² αἷμα· σύντριμμα¹³ καὶ ταλαιπωρία¹⁴ ἐν ταῖς 16
 ὁδοῖς αὐτῶν, καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν· οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ 17
 ἀπέναντι¹⁵ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν 19
 στόμα φραγῇ,¹⁶ καὶ ὑπόδικος¹⁷ γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ· διότι¹⁸ 20
 ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ
 νόμου ἐπίγνωσις¹⁹ ἁμαρτίας. Νυνὶ²⁰ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ 21
 πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν· 22
 δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς πάντας καὶ ἐπὶ
 πάντας τοὺς πιστεύοντας· οὐ γὰρ ἔστιν διαστολή·²¹ πάντες γὰρ 23
 ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται²² τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, δικαιούμενοι δωρεὰν 24
 τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως²⁴ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· ὃν 25
 προέθετο²⁵ ὁ θεὸς ἱλαστήριον,²⁶ διὰ τῆς πίστεως, ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι,
 εἰς ἔνδειξιν²⁷ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν²⁸ τῶν
 προγεγονότων²⁹ ἁμαρτημάτων,³⁰ ἐν τῇ ἀνοχῇ³¹ τοῦ θεοῦ· πρὸς 26

¹ χρηστότης, ητος, ή, goodness, kindness. ² τάφος, ου, ό, grave, tomb. ³ λάρυγξ, γγος, ό, throat. ⁴ δολιόω, deceive, act deceitfully. ⁵ ἰός, ου, ό, rust, poison. ⁶ ἀσπίς, ἰδος, ή, asp. ⁷ χεῖλος, ους, τό, lip, edge. ⁸ ἄρᾶ, ᾶς, ή, curse, prayer or prayer for evil. ⁹ πικρία, ας, ή, bitterness. ¹⁰ γέμω, fill, am full of. ¹¹ ὀξύς, sharp, swift. ¹² ἐκχέω, pour out, shed. ¹³ σύντριμμα, τος, τό, destruction, ruin. ¹⁴ ταλαιπωρία, ας, ή, distress, misery. ¹⁵ ἀπέναντι, over against, before. ¹⁶ φράσσω, stop, shut. ¹⁷ ὑπόδικος, answerable, accountable. ¹⁸ διότι, because, on this account. ¹⁹ ἐπίγνωσις, εως, ή, knowledge, discernment. ²⁰ νυνί, now, already. ²¹ διαστολή, ἡς, ή, difference, distinction. ²² ὑστερέω, lack, need. ²³ δωρεάν, without cost, without cause. ²⁴ ἀπολύτρωσις, εως, ή, redemption, deliverance. ²⁵ προτίθεμαι, purpose, design beforehand. ²⁶ ἱλαστήριον, ου, τό, sin offering, covering. ²⁷ ἐνδειξις, εως, ή, proof, sign. ²⁸ πάρεσις, εως, ή, passing over, overlooking. ²⁹ προγίνομαι, happen before, be done before. ³⁰ ἁμάρτημα, τος, τό, sin, fault. ³¹ ἀνοχή, ἡς, ή, forbearance.

ἐνδειξιν¹ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν
 δίκαιον καὶ δικαιῶντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ καύχησις;² 27
 Ἐξεκλείσθη.³ Διὰ ποίου νόμου; Τῶν ἔργων; Οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου
 πίστεως. Λογίζομεθα οὖν πίστει δικαιῶσθαι ἄνθρωπον, χωρὶς ἔργων 28
 νόμου. Ἡ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; Οὐχὶ δὲ καὶ ἐθνῶν; Ναὶ καὶ 29
 ἐθνῶν: ἐπείπερ⁴ εἷς ὁ θεός, ὃς δικαιώσκει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ 30
 ἀκροβυστίαν⁵ διὰ τῆς πίστεως. Νόμον οὖν καταργοῦμεν⁶ διὰ τῆς 31
 πίστεως; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ νόμον ἰστώμεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὕρηκεναι κατὰ σάρκα; Εἰ 4
 γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα,⁷ ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν
 θεόν. Τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ 3
 ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθός⁸ οὐ 4
 λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα.⁹ Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, 5
 πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιῶντα τὸν ἀσεβῆ,¹⁰ λογίζεται ἡ πίστις
 αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. Καθάπερ¹¹ καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν¹² 6
 τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων, 7
 Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι,¹³ καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν¹⁴ αἱ
 ἁμαρτίαι. Μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν. Ὁ 8
 μακαρισμὸς¹² οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομήν, ἥ καὶ ἐπὶ τὴν
 ἀκροβυστίαν;⁵ Λέγομεν γὰρ ὅτι Ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς

¹ ἐνδειξις, εως, ἡ, proof, sign. ² καύχησις, εως, ἡ, boasting, act of boasting. ³ ἐκκλείω, shut out, exclude. ⁴ ἐπείπερ, since indeed, seeing that. ⁵ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ⁶ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁷ καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting. ⁸ μισθός, οὔ, ὁ, wages, reward. ⁹ ὀφείλημα, τος, τό, debt, that which is owed. ¹⁰ ἀσεβής, ungodly, impious. ¹¹ καθάπερ, even as, just as. ¹² μακαρισμός, οὔ, ὁ, blessing, regarding as happy. ¹³ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ¹⁴ ἐπικαλύπτω, cover up.

δικαιοσύνην. Πῶς οὖν ἐλογίσθη; Ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ 10
 ; Οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ:¹ καὶ σημεῖον ἔλαβεν 11
 περιτομῆς, σφραγίδᾳ² τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ
 ἀκροβυστίᾳ:¹ εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι'
 ἀκροβυστίας,¹ εἰς τὸ λογισθῆναι καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην: καὶ 12
 πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς
 στοιχοῦσιν³ τοῖς ἔχουσιν⁴ τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ¹ τοῦ
 πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραάμ ἢ 13
 τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον⁵ αὐτὸν εἶναι τοῦ κόσμου, ἀλλὰ
 διὰ δικαιοσύνης πίστεως. Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι,⁵ κεκένωται 14
 ἡ πίστις, καὶ κατήργηται⁷ ἡ ἐπαγγελία: ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν 15
 κατεργάζεται:⁸ οὗ⁹ γὰρ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις.¹⁰ Διὰ τοῦτο 16
 ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν¹¹ τὴν ἐπαγγελίαν
 παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ
 πίστεως Ἀβραάμ, ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν – καθὼς γέγραπται 17
 ὅτι Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε – κατέναντι¹² οὗ ἐπίστευσεν
 θεοῦ, τοῦ ζωοποιούντος¹³ τοὺς νεκρούς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς
 ὄντα. Ὅς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν 18
 πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον, Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα
 σου. Καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει, οὐ κατενόησεν¹⁴ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα 19

¹ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ² σφραγίς, ἴδος, ἡ, seal, signet ring. ³ στοιχείω, walk orderly, follow. ⁴ ἔχνος, οὐς, τό, track, footprint. ⁵ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ⁶ κενώω, empty, make void. ⁷ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁸ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁹ οὗ, where, when. ¹⁰ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ¹¹ βέβαιος, firm, secure. ¹² κατέναντι, over against, opposite. ¹³ ζωοποιέω, make alive, make to live. ¹⁴ κατανόέω, observe, understand.

ἤδη νενεκρωμένον¹ — ἑκατονταέτης² που³ ὑπάρχων — καὶ τὴν
 νέκρωσιν⁴ τῆς μήτρας⁵ Σάρρας·⁶ εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ 20
 διεκρίθη⁷ τῇ ἀπιστίᾳ,⁸ ἀλλ' ἐνεδυναμώθη⁹ τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ
 θεῷ, καὶ πληροφορηθεὶς¹⁰ ὅτι ὁ ἐπήγγελται,¹¹ δυνατός ἐστιν καὶ 21
 ποιῆσαι. Διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' 22
 αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ· ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει 24
 λογιζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον
 ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα¹² ἡμῶν, καὶ 25
 ἡγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν¹³ ἡμῶν.

Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ 5
 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν¹⁴ ἐσχήκαμεν 2
 τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ἣ ἐστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ'
 ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν 3
 ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται,¹⁵ ἡ δὲ 4
 ὑπομονὴ δοκιμὴν,¹⁶ ἡ δὲ δοκιμὴ¹⁶ ἐλπίδα· ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει,¹⁷ 5
 ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται¹⁸ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ
 πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. Ὅτι γὰρ χριστός, ὄντων ἡμῶν 6
 ἀσθενῶν,¹⁹ κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν²⁰ ἀπέθανεν. Μόλις²¹ γὰρ ὑπὲρ 7
 δικαίου τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα²² τις καὶ τολμᾷ²³

¹ νεκρώω, put to death, render weak. ² ἑκατονταέτης, hundred years old. ³ που, somewhere, about. ⁴ νέκρωσις, εως, ἡ, death, putting to death. ⁵ μήτρα, ας, ἡ, womb. ⁶ Σάρρα, ας, ἡ, Sarah. ⁷ διακρίνω, discriminate, judge. ⁸ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ⁹ ἐνδυναμόω, strengthen, empower. ¹⁰ πληροφορέω, fulfill, accomplish fully. ¹¹ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ¹² παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ¹³ δικαίωσις, εως, ἡ, justification, acquittal. ¹⁴ προσαγωγή, ἡς, ἡ, access, approach. ¹⁵ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹⁶ δοκιμή, ἡς, ἡ, proof, approval. ¹⁷ καταισχύνω, put to shame, shame. ¹⁸ ἐκχέω, pour out, shed. ¹⁹ ἀσθενής, weak, infirm. ²⁰ ἀσεβής, ungodly, impious. ²¹ μόλις, with difficulty, hardly. ²² τάχα, perhaps, possibly. ²³ τολμᾶω, dare, endure.

ἀποθανεῖν. Συνίστησιν¹ δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός, ὅτι 8
 ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. Πολλῶ 9
 οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι'
 αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες καταλλάγημεν² τῷ θεῷ διὰ 10
 τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον καταλλαγέντες²
 σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ: οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν 11
 τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν
 καταλλαγὴν³ ἐλάβομεν.

Διὰ τοῦτο, ὥσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον 12
 εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας
 ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον – ἄχρι γὰρ 13
 νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ: ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται,⁴ μὴ ὄντος
 νόμου. Ἀλλ' ἐβασίλευσεν⁵ ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι⁶ Μωϋσέως καὶ 14
 ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι⁷ τῆς παραβάσεως⁸
 Ἀδὰμ, ὅς ἐστιν τύπος⁹ τοῦ μέλλοντος. Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα,¹⁰ 15
 οὕτως καὶ τὸ χάρισμα.¹¹ Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι¹⁰ οἱ
 πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῶ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ¹² ἐν
 χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς
 ἐπερίσσευσεν. Καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς ἁμαρτήσαντος, τὸ δώρημα:¹³ τὸ 16
 μὲν γὰρ κρίμα¹⁴ ἐξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα,¹⁵ τὸ δὲ χάρισμα¹¹ ἐκ πολλῶν

¹ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ² καταλλάσσω, reconcile. ³ καταλλαγὴ, ἡς, ἡ, reconciliation. ⁴ ἐλλογέω, charge to one's account, impute. ⁵ βασιλεύω, reign, rule. ⁶ μέχρι, until, as far as (gen). ⁷ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ⁸ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ⁹ τύπος, ου, ὁ, mark, example. ¹⁰ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ¹¹ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ¹² δωρεά, ἄς, ἡ, gift, free gift. ¹³ δώρημα, τος, τό, gift, present. ¹⁴ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ¹⁵ κατάκριμα, τος, τό, penalty, condemnation.

παραπτώματων¹ εἰς δικαίωμα.² Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι¹ ὁ 17
 θάνατος ἐβασίλευσεν³ διὰ τοῦ ἐνός, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν
 τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς⁵ τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ
 βασιλεύσουσιν³ διὰ τοῦ ἐνός Ἰησοῦ χριστοῦ. Ἄρα οὖν ὡς δι' ἐνός 18
 παραπτώματος¹ εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα,⁶ οὕτως καὶ δι'
 ἐνός δικαίωματος² εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν⁷ ζωῆς. 19
 Ὡς περ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς⁸ τοῦ ἐνός ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ
 κατεστάθησαν⁹ οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς¹⁰ τοῦ ἐνός
 δίκαιοι κατασταθήσονται⁹ οἱ πολλοί. Νόμος δὲ παρεισηλθεν,¹¹ ἵνα 20
 πλεονάσῃ¹² τὸ παράπτωμα.¹ οὗ¹³ δὲ ἐπλεόνασεν¹² ἡ ἁμαρτία,
 ὑπερεπερίσσευσεν¹⁴ ἡ χάρις: ἵνα ὥς περ ἐβασίλευσεν³ ἡ ἁμαρτία ἐν 21
 τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ³ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν
 αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ἐπιμένομεν¹⁵ τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ;¹² Μὴ 6
 γένοιτο. Οἷτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; 3
 Ἡ ἀγνοεῖτε¹⁶ ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν
 θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; Συνετάφημεν¹⁷ οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ 4
 βαπτίσματος¹⁸ εἰς τὸν θάνατον: ἵνα ὥς περ ἠγέρθη χριστὸς ἐκ νεκρῶν
 διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι¹⁹ ζωῆς

¹ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ² δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ³ βασιλεύω, reign, rule. ⁴ περισσεία, ας, ἡ, superfluity, surplus. ⁵ δωρεά, ἄς, ἡ, gift, free gift. ⁶ κατάκριμα, τος, τό, penalty, condemnation. ⁷ δικαίωσις, εως, ἡ, justification, acquittal. ⁸ παρακοή, ἡς, ἡ, disobedience. ⁹ καθίστημι, set, constitute. ¹⁰ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ¹¹ παρεισέρχομαι, slip in, come in. ¹² πλεονάζω, superabound, make to abound. ¹³ οὗ, where, when. ¹⁴ ὑπερπερίσσεύω, abound much more, abound exceedingly. ¹⁵ ἐπιμένω, continue, remain. ¹⁶ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁷ συνθάπτω, bury along with. ¹⁸ βάπτισμα, τος, τό, baptism, rite or ceremony of baptism. ¹⁹ καινότης, ητος, ἡ, newness, freshness.

περιπατήσωμεν. Εἰ γὰρ σύμφυτοι¹ γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι² τοῦ 5
 θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα· τοῦτο 6
 γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς³ ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη,⁴ ἵνα
 καταργηθῇ⁵ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι⁶ δουλεύειν⁷ ἡμᾶς τῇ
 ἁμαρτίᾳ· ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Εἰ δὲ 7
 ἀπεθάνομεν σὺν χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν⁸ αὐτῷ· 9
 εἰδότες ὅτι χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει· θάνατος
 αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει.⁹ Ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν 10
 ἐφάπαξ·¹⁰ ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. Οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς 11
 νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ
 κυρίῳ ἡμῶν.

Μὴ οὖν βασιλευέτω¹¹ ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ¹² ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ 12
 ὑπακούειν¹³ αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ· μηδὲ παριστάνετε τὰ 13
 μέλη ὑμῶν ὅπλα¹⁴ ἀδικίας¹⁵ τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς
 τῷ θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα¹⁴ δικαιοσύνης
 τῷ θεῷ. Ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει·⁹ οὐ γὰρ ἐστε ὑπὸ νόμον, 14
 ἀλλ' ὑπὸ χάριν.

¹ σύμφυτος, identified with, united with. ² ὁμοίωμα, τοσ, τό, likeness, form. ³ παλαιός, old, ancient. ⁴ συσταυρόω, crucify together with. ⁵ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁶ μηκέτι, no longer. ⁷ δουλεύω, serve, am a slave. ⁸ συζάω, live with, live together with. ⁹ κυριεύω, be lord over, rule. ¹⁰ ἐφάπαξ, once for all, once. ¹¹ βασιλεύω, reign, rule. ¹² θνητός, subject to death, mortal. ¹³ ὑπακούω, obey, listen. ¹⁴ ὅπλον, ου, τό, tool, implement. ¹⁵ ἀδικία, ας, ῆ, unrighteousness.

Τί οὖν; Ἀμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ ἐσμέν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; Μὴ 15
 γένοιτο. Οὐκ οἶδατε ὅτι ὃ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, 16
 δοῦλοι ἐστε ὃ ὑπακούετε,² ἥτοι³ ἀμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς¹
 εἰς δικαιοσύνην; Χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἀμαρτίας, 17
 ὑπηκούσατε² δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον⁴ διδαχῆς: 18
 ἐλευθερωθέντες⁵ δὲ ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, ἐδουλώθητε⁶ τῇ δικαιοσύνῃ. 19
 Ἀνθρώπινον⁷ λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν⁸ τῆς σαρκὸς ὑμῶν: ὥσπερ γὰρ
 παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ⁹ καὶ τῇ ἀνομίᾳ¹⁰ εἰς
 τὴν ἀνομίαν,¹⁰ οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ
 δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.¹¹ Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἀμαρτίας, 20
 ἐλεύθεροι¹² ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. Τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε ἐφ' οἷς 21
 νῦν ἐπαισχύνεσθε;¹³ Τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. Νυνὶ¹⁴ δὲ 22
 ἐλευθερωθέντες⁵ ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, δουλωθέντες⁶ δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε
 τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν,¹¹ τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. Τὰ γὰρ 23
 ὀψώνια¹⁵ τῆς ἀμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα¹⁶ τοῦ θεοῦ ζωὴ
 αἰώνιος ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἡ ἀγνοεῖτε,¹⁷ ἀδελφοί – γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ – ὅτι ὁ νόμος 7
 κυριεύει¹⁸ τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ; Ἡ γὰρ ὑπανδρος¹⁹ γυνή 2
 τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ: ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήργηται²⁰

¹ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ² ὑπακούω, obey, listen. ³ ἥτοι, either, or of course. ⁴ τύπος, ου, ὁ, mark, example. ⁵ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ⁶ δουλόω, enslave, bring under subjection. ⁷ ἀνθρώπινος, human, belonging to human beings. ⁸ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ⁹ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ¹⁰ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ¹¹ ἁγιασμός, οὔ, ὁ, consecration, holiness. ¹² ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ¹³ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ¹⁴ νυνί, now, already. ¹⁵ ὀψώνιον, ου, τό, compensation, wages. ¹⁶ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ¹⁷ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁸ κυριεύω, be lord over, rule. ¹⁹ ὑπανδρος, under or subject to a man, married. ²⁰ καταργέω, make ineffective, abolish.

ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. Ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρός μοιχαλὶς¹ 3
 χρηματίσει,² ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ: ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ,
 ἐλευθέρᾳ³ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα,¹
 γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ. Ὡστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε⁴ 4
 τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ,
 τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν⁵ τῷ θεῷ. Ὅτε γὰρ 5
 ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα⁶ τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου
 ἐνηργεῖτο⁷ ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι⁵ τῷ θανάτῳ. 6
 Νυνὶ⁸ δὲ κατηργήθημεν⁹ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ
 κατειχόμεθα,¹⁰ ὥστε δουλεύειν¹¹ ἡμᾶς ἐν καινότητι¹² πνεύματος, καὶ
 οὐ παλαιότητι¹³ γράμματος.¹⁴

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὁ νόμος ἁμαρτία; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν 7
 οὐκ ἔγνω, εἰ μὴ διὰ νόμου: τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ
 νόμος ἔλεγεν, Οὐκ ἐπιθυμήσεις:¹⁵ ἀφορμὴν¹⁶ δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία 8
 διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο¹⁷ ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν: χωρὶς γὰρ
 νόμου ἁμαρτία νεκρά. Ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ: ἐλθούσης δὲ 9
 τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν,¹⁸ ἐγὼ δὲ ἀπέθανον: καὶ εὗρέθη μοι 10
 ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θάνατον: ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν¹⁶ 11
 λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν¹⁹ με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. 12

¹ μοιχαλὶς, ἴδος, ἡ, adulteress. ² χρηματίζω, instruct, reveal. ³ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ⁴ θανατώω, put to death, subdue. ⁵ καρποφορέω, bear fruit. ⁶ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ⁷ ἐνεργέω, work, effect. ⁸ νυνί, now, already. ⁹ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹⁰ κατέχω, hold back, hold fast. ¹¹ δουλεύω, serve, am a slave. ¹² καινότης, ητος, ἡ, newness, freshness. ¹³ παλαιότης, ητος, ἡ, age, oldness. ¹⁴ γράμμα, τος, τό, letter, writings. ¹⁵ ἐπιθυμέω, desire, long for. ¹⁶ ἀφορμή, ἡς, ἡ, occasion, opportunity. ¹⁷ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹⁸ ἀναζάω, live again, be resurrected. ¹⁹ ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive.

Ὡστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἀγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. Τὸ 13
 οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ γέγονεν θάνατος; Μὴ γένοιτο. Ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα
 φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη¹ θάνατον – ἵνα
 γένηται καθ' ὑπερβολὴν² ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. 14
 Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός³ ἐστίν: ἐγὼ δὲ σαρκικός⁴ εἰμι,
 πεπραμένος⁵ ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Ὁ γὰρ κατεργάζομαι,¹ οὐ γινώσκω: 15
 οὐ γὰρ ὁ θέλω, τοῦτο πράσσω: ἀλλ' ὁ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. Εἰ δὲ ὁ οὐ 16
 θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι⁶ τῷ νόμῳ ὅτι καλός. Νυνὶ⁷ δὲ οὐκέτι ἐγὼ 17
 κατεργάζομαι¹ αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα⁸ ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Οἶδα γὰρ ὅτι 18
 οὐκ οἰκεῖ⁸ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἐστίν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν: τὸ γὰρ θέλειν
 παράκειται⁹ μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι¹ τὸ καλὸν οὐχ εὐρίσκω. Οὐ 19
 γὰρ ὁ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν: ἀλλ' ὁ οὐ θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω. Εἰ 20
 δὲ ὁ οὐ θέλω ἐγὼ, τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι¹ αὐτό, ἀλλ' ἡ
 οἰκοῦσα⁸ ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Εὐρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ 21
 ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται.⁹ Συνήδομαι¹⁰ γὰρ τῷ 22
 νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω¹¹ ἄνθρωπον: βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν 23
 τοῖς μέλεσίν μου ἀντιστρατευόμενον¹² τῷ νόμῳ τοῦ νοός¹³ μου, καὶ
 αἰχμαλωτίζοντά¹⁴ με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν
 μου. Ταλαίπωρος¹⁵ ἐγὼ ἄνθρωπος: τίς με ῥύσεται¹⁶ ἐκ τοῦ σώματος 24
 τοῦ θανάτου τούτου; Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ 25

¹ κατεργάζομαι, work out, produce. ² ὑπερβολή, ἥς, ἡ, excess, superiority. ³ πνευματικός, spiritual. ⁴ σαρκικός, fleshly, carnal. ⁵ πιπράσκω, sell. ⁶ σύμφημι, concur, agree with. ⁷ νυνί, now, already. ⁸ οἰκέω, inhabit, dwell. ⁹ παράκειμαι, be present, at hand. ¹⁰ συνήδομαι, delight in, rejoice together. ¹¹ ἔσω, within, inside. ¹² ἀντιστρατεύω, make war against. ¹³ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹⁴ αἰχμαλωτίζω, take or lead captive, take captive. ¹⁵ ταλαίπωρος, miserable, wretched. ¹⁶ ῥύομαι, rescue, save.

κυρίου ἡμῶν. Ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῦ¹ δουλεύω² νόμῳ θεοῦ,
τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα³ τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ σάρκα **8**
περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς **2**
ζωῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν⁴ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας
καὶ τοῦ θανάτου. Τὸ γὰρ ἀδύνατον⁵ τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἡσθένει διὰ τῆς **3**
σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι⁶ σαρκὸς
ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινεν⁷ τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί: **4**
ἵνα τὸ δικαίωμα⁸ τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ σάρκα
περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς **5**
σαρκὸς φρονοῦσιν: ⁹ οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. Τὸ γὰρ **6**
φρόνημα¹⁰ τῆς σαρκὸς θάνατος: τὸ δὲ φρόνημα¹⁰ τοῦ πνεύματος ζωὴ
καὶ εἰρήνη: διότι ¹¹ τὸ φρόνημα¹⁰ τῆς σαρκὸς ἔχθρα¹² εἰς θεόν, τῷ γὰρ **7**
νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται: οἱ δὲ ἐν σαρκὶ **8**
ὄντες θεῷ ἀρέσαι¹³ οὐ δύνανται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν **9**
πνεύματι, εἴπερ¹⁴ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ¹⁵ ἐν ὑμῖν. Εἰ δέ τις πνεῦμα
χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. Εἰ δὲ χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ **10**
μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. **11**
Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ¹⁵ ἐν ὑμῖν, ὁ
ἐγείρας τὸν χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσει¹⁶ καὶ τὰ θνητὰ¹⁷ σώματα

¹ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ² δουλεύω, serve, am a slave. ³ κατάκριμα, τος, τό, penalty, condemnation. ⁴ ἠλευθέρω, set free, exempt (from liability). ⁵ ἀδύνατος, impossible, unable. ⁶ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ⁷ κατακρίνω, condemn. ⁸ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ⁹ φρονέω, think, judge. ¹⁰ φρόνημα, τος, τό, mind set, way of thinking. ¹¹ διότι, because, on this account. ¹² ἔχθρα, ας, ἡ, enmity, hostility. ¹³ ἀρέσκω, please, serve. ¹⁴ εἴπερ, if perhaps, if indeed. ¹⁵ οἰκέω, inhabit, dwell. ¹⁶ ζωοποιέω, make alive, make to live. ¹⁷ θνητός, subject to death, mortal.

ὑμῶν, διὰ τὸ ἐνοικοῦν¹ αὐτοῦ πνεῦμα ἐν ὑμῖν.

Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται² ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκί, τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν: 12

εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν: εἰ δὲ πνεύματι τὰς

πράξεις³ τοῦ σώματος θανατοῦτε,⁴ ζήσεσθε. Ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ 14

ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ θεοῦ. Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας⁵ 15

πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα υἰοθεσίας,⁶ ἐν ᾧ κράζομεν,

Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. Αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ⁷ τῷ πνεύματι ἡμῶν, 16

ὅτι ἐσμέν τέκνα θεοῦ: εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι:⁸ κληρονόμοι⁸ μὲν 17

θεοῦ, συγκληρονόμοι⁹ δὲ χριστοῦ: εἴπερ¹⁰ συμπάσχομεν,¹¹ ἵνα καὶ

συνδοξασθῶμεν.¹²

Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα¹³ τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν 18

μέλλουσιν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι¹⁴ εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία¹⁵ 19

τῆς κτίσεως¹⁶ τὴν ἀποκάλυψιν¹⁷ τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται.¹⁸ 20

Τῇ γὰρ ματαιότητι¹⁹ ἡ κτίσις¹⁶ ὑπετάγη, οὐχ ἐκοῦσα,²⁰ ἀλλὰ διὰ τὸν

ὑποτάξαντα, ἐπ' ἐλπίδι: ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις¹⁶ ἐλευθερωθήσεται²¹ 21

ἀπὸ τῆς δουλείας⁵ τῆς φθορᾶς²² εἰς τὴν ἐλευθερίαν²³ τῆς δόξης τῶν

τέκνων τοῦ θεοῦ. Οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις¹⁶ συστενάζει²⁴ καὶ 22

συνωδίνει²⁵ ἄχρι τοῦ νῦν. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν 23

¹ ἐνοικέω, dwell in, am settled in. ² ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ³ πράξις, εως, ἡ, deed, function. ⁴ θανατώω, put to death, subdue. ⁵ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ⁶ υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ⁷ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ⁸ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ⁹ συγκληρονόμος, fellow heir, joint heir. ¹⁰ εἴπερ, if perhaps, if indeed. ¹¹ συμπάσχω, suffer with, suffer together with. ¹² συνδοξάζω, glorify together with. ¹³ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ¹⁴ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ¹⁵ ἀποκαραδοκία, ας, ἡ, eager expectation. ¹⁶ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ¹⁷ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ¹⁸ ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ¹⁹ ματαιότης, ητος, ἡ, vanity, emptiness. ²⁰ ἐκῶν, of one's own free will, voluntarily. ²¹ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ²² φθορά, ᾶς, ἡ, destruction, corruption. ²³ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ²⁴ συστενάζω, lament, groan together. ²⁵ συνωδίνω, suffer agony together. ²⁶ ἀπαρχή, ἥς, ἡ, first fruit.

τοῦ πνεύματος ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν,¹
 υἰοθεσίαν² ἀπεκδεχόμενοι,³ τὴν ἀπολύτρωσιν⁴ τοῦ σώματος ἡμῶν. 24
 Τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν: ἐλπίς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς: ὁ γὰρ
 βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει; Εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' 25
 ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.³

Ὡσαύτως⁵ δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται⁶ ταῖς ἀσθενείαις⁷ ἡμῶν: 26
 τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα καθὼς⁸ δεῖ, οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ
 πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει⁹ ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς¹⁰ ἀλαλήτοις:¹¹ ὁ δὲ 27
 ἐρευνῶν¹² τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα¹³ τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ
 θεὸν ἐντυγχάνει¹⁴ ὑπὲρ ἁγίων. Οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν 28
 θεὸν πάντα συνεργεῖ¹⁵ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν¹⁶ κλητοῖς¹⁷
 οὖσιν. Ὅτι οὖς προέγνω,¹⁸ καὶ προώρισεν¹⁹ συμμόρφους²⁰ τῆς εἰκόνος 29
 τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον²² ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς:
 οὖς δὲ προώρισεν,¹⁹ τούτους καὶ ἐκάλεσεν: καὶ οὖς ἐκάλεσεν, 30
 τούτους καὶ ἐδικαίωσεν: οὖς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; Εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; Ὅς γε 31
 τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο,²⁴ ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν
 αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζεται;²⁵ Τίς 33

¹ στενάζω, groan (internally), sigh deeply. ² υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ³ ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ⁴ ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, redemption, deliverance. ⁵ ὡσαύτως, likewise. ⁶ συναντιλαμβάνομαι, help, assist. ⁷ ἀσθενεία, ας, ἡ, weakness, sickness. ⁸ καθό, in so far as, as. ⁹ ὑπερεντυγχάνω, plead, intercede. ¹⁰ στεναγμός, οὔ, ὁ, groan, groaning. ¹¹ ἀλάλητος, inexpressible, unutterable. ¹² ἐρευνάω, search diligently. ¹³ φρόνημα, τος, τό, mind set, way of thinking. ¹⁴ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ¹⁵ συνεργέω, work together. ¹⁶ πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ¹⁷ κλητός, called, summoned. ¹⁸ προγινώσκω, know beforehand. ¹⁹ προορίζω, predetermine, foreordain. ²⁰ σύμμορφος, similar in form, similar. ²¹ εἰκών, ὄνος, ἡ, image, likeness. ²² πρωτότοκος, first-born. ²³ γέ, indeed, at least. ²⁴ φείδομαι, spare, abstain. ²⁵ χαρίζομαι, give freely, forgive.

ἐγκαλέσει¹ κατὰ ἐκλεκτῶν² θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαίων: τίς ὁ κατακρίνων;³ 34
 Χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθείς, ὃς καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ
 τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει⁴ ὑπὲρ ἡμῶν. Τίς ἡμᾶς χωρίσει⁵ ἀπὸ τῆς 35
 ἀγάπης τοῦ χριστοῦ; Θλίψις, ἢ στενοχωρία,⁶ ἢ διωγμός,⁷ ἢ λιμός,⁸ ἢ
 γυμνότης,⁹ ἢ κίνδυνος,¹⁰ ἢ μάχαιρα;¹¹ Καθὼς γέγραπται ὅτι Ὑνεκέν¹² 36
 σου θανατούμεθα¹³ ὅλην τὴν ἡμέραν: ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα
 σφαγῆς.¹⁴ Ἄλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν¹⁵ διὰ τοῦ 37
 ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε 38
 ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε δυνάμεις οὔτε ἐνεστῶτα¹⁶ οὔτε μέλλοντα 39
 οὔτε ὕψωμα¹⁷ οὔτε βάθος¹⁸ οὔτε τις κτίσις¹⁹ ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς
 χωρίσαι⁵ ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
 ἡμῶν.

Ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι,²⁰ συμμαρτυρούσης²¹ μοι τῆς 9
 συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ὅτι λύπη²² μοι ἐστὶν μεγάλη, καὶ 2
 ἀδιάλειπτος²³ ὁδύνη²⁴ τῇ καρδίᾳ μου. Εὐχόμεν²⁵ γὰρ αὐτὸς ἐγὼ 3
 ἀνάθεμα²⁶ εἶναι ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν
 συγγενῶν²⁷ μου κατὰ σάρκα: οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλίται,²⁸ ὧν ἡ 4
 υἱοθεσία²⁹ καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία³⁰ καὶ ἡ λατρεία
 καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, 5

¹ ἐγκαλέω, accuse, bring a charge. ² ἐκλεκτός, chosen, elect. ³ κατακρίνω, condemn. ⁴ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ⁵ χωρίζω, separate, depart. ⁶ στενοχωρία, ας, ἡ, difficulty, distress. ⁷ διωγμός, οὔ, ὁ, persecution. ⁸ λιμός, οὔ, ὁ, hunger, famine. ⁹ γυμνότης, ητος, ἡ, nakedness, exposure. ¹⁰ κίνδυνος, ου, ὁ, danger, peril. ¹¹ μάχαιρα, ης, ἡ, sword. ¹² ὕνεκεν, for the sake of, on account of. ¹³ θανατόω, put to death, subdue. ¹⁴ σφαγή, ης, ἡ, slaughter, sacrifice. ¹⁵ ὑπερνικῶ, prevail completely. ¹⁶ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ¹⁷ ὕψωμα, τος, τό, height, lofty thing. ¹⁸ βάθος, ους, τό, depth, deep. ¹⁹ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ²⁰ ψεύδομαι, lie. ²¹ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ²² λύπη, ης, ἡ, pain, grief. ²³ ἀδιάλειπτος, unceasing, constant. ²⁴ ὁδύνη, ης, ἡ, pain, grief. ²⁵ εὔχομαι, pray, wish. ²⁶ ἀνάθεμα, τος, τό, accursed, curse. ²⁷ συγγενής, kindred, relative. ²⁸ Ἰσραηλίτης, ου, ὁ, Israelite. ²⁹ υἱοθεσία, ας, ἡ, adoption. ³⁰ νομοθεσία, ας, ἡ, legislation, law. ³¹ λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship.

ὁ ὢν ἐπὶ πάντων, θεὸς εὐλογητὸς¹ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Οὐχ οἷον² 6
 δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν³ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. Οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ,
 οὗτοι Ἰσραήλ: οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα: ἀλλ' 7
 Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα. Τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς 8
 σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ: ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας
 λογίζεται εἰς σπέρμα. Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, Κατὰ τὸν 9
 καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρα⁴ υἱός. Οὐ μόνον δέ, 10
 ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα⁵ ἐξ ἐνὸς κοίτην⁶ ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν
 – μήπω⁷ γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἵνα 11
 ἢ κατ' ἐκλογὴν⁸ πρόθεσις⁹ τοῦ θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ
 καλοῦντος, ἐρρήθη αὐτῇ ὅτι Ὁ μείζων δουλεύσει¹⁰ τῷ ἐλάσσονι.¹¹ 12
 Καθὼς γέγραπται, Τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαὺ ἐμίσησα.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Μὴ ἀδικία¹² παρὰ τῷ θεῷ; Μὴ γένοιτο. Τῷ γὰρ 14
 Μωϋσῃ λέγει, Ἐλέησω¹³ ὃν ἂν ἐλεῶ,¹³ καὶ οἰκτειρήσω¹⁴ ὃν ἂν
 οἰκτείρω.¹⁴ Ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος,¹⁵ ἀλλὰ τοῦ 16
 ἐλεοῦντος¹³ θεοῦ. Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραῶ¹⁶ ὅτι Εἰς αὐτὸ τοῦτο 17
 ἐξήγειρά¹⁷ σε, ὅπως ἐνδείξωμαι¹⁸ ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως
 διαγγελῇ¹⁹ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ¹³ ὃν 18
 δὲ θέλει σκληρύνει.²⁰

¹ εὐλογητός, well spoken of, blessed. ² οἷος, such as, of what kind. ³ ἐκπίπτω, fall away, fall out. ⁴ Σάρρα, ας, ἡ, Sarah. ⁵ Ῥεβέκκα, ας, ἡ, Rebecca. ⁶ κοίτη, ης, ἡ, bed, sexual promiscuity. ⁷ μήπω, not yet. ⁸ ἐκλογή, ἡς, ἡ, (divine) selection, choice. ⁹ πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ¹⁰ δουλεύω, serve, am a slave. ¹¹ ἐλάσσων, lesser, less. ¹² ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ¹³ ἐλεέω, have mercy, pity. ¹⁴ οἰκτείρω, pity, have compassion on. ¹⁵ τρέχω, run, exercise myself. ¹⁶ Φαραῶ, ὁ, Pharaoh. ¹⁷ ἐξεγείρω, raise, raise up. ¹⁸ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ¹⁹ διαγγέλλω, publish abroad, proclaim. ²⁰ σκληρύνω, harden.

Ἐρεῖς οὖν μοι, Τί ἔτι μέμφεται;¹ Τῷ γὰρ βουλήματι² αὐτοῦ τίς 19
 ἀνθέστηκεν;³ Μενοῦνγε,⁴ ὦ⁵ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος⁶ 20
 τῷ θεῷ; Μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα⁷ τῷ πλάσαντι,⁸ Τί με ἐποίησας οὕτως; 21
 Ἡ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς⁹ τοῦ πηλοῦ,¹⁰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ
 φυράματος¹¹ ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος,¹² ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν;¹³ Εἰ δὲ 22
 θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι¹⁴ τὴν ὀργήν, καὶ γνωρίσαι¹⁵ τὸ δυνατόν
 αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ¹⁶ σκεύη¹² ὀργῆς κατηρτισμένα
 εἰς ἀπώλειαν;¹⁸ καὶ ἵνα γνωρίσῃ¹⁵ τὸν πλοῦτον¹⁹ τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ 23
 σκεύη¹² ἐλέους,²⁰ ἃ προητοίμασεν²¹ εἰς δόξαν, οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς 24
 οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν; Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὠσῇ λέγει, 25
 Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου: καὶ τὴν οὐκ ἡγαπημένην
 ἡγαπημένην. Καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ οὗ²² ἐρρήθη αὐτοῖς, Οὐ λαός 26
 μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζώντος. Ἡσαΐας²³ δὲ κρᾶζει 27
 ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ, Ἐὰν ᾗ ὁ ἀριθμὸς²⁴ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος²⁵
 τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα²⁶ σωθήσεται: λόγον γὰρ συντελῶν²⁷ 28
 καὶ συντέμνων²⁸ ἐν δικαιοσύνῃ: ὅτι λόγον συντετμημένον²⁸ ποιήσῃ
 κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ καθὼς προείρηκεν²⁹ Ἡσαΐας,²³ Εἰ μὴ κύριος 29
 Σαβαώθ³⁰ ἐγκατέλιπεν³¹ ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα³² ἂν ἐγενήθημεν,
 καὶ ὡς Γόμορρα³³ ἂν ὠμοιώθημεν.³⁴

¹ μέμφομαι, find fault with, blame. ² βούλημα, τος, τό, purpose, will. ³ ἀντίστημι, resist, oppose. ⁴ μενούγ γε, on the contrary, indeed. ⁵ ὦ, Oh! omega. ⁶ ἀνταποκρίνομαι, answer again, contradict. ⁷ πλάσμα, τος, τό, image, figure. ⁸ πλάσσω, form, mold. ⁹ κεραμεύς, ἑως, ὁ, potter. ¹⁰ πηλός, οὐ, ὁ, clay, mud. ¹¹ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ¹² σκεῦος, ους, τό, vessel, goods (plural). ¹³ ἀτιμία, ας, ἡ, dishonor, disgrace. ¹⁴ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ¹⁵ γνωρίζω, make known, declare. ¹⁶ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ¹⁷ καταρτίζω, mend, fit. ¹⁸ ἀπώλεια, ας, ἡ, destruction, ruin. ¹⁹ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ²⁰ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ²¹ προετοιμάζω, prepare beforehand, predestine. ²² οὗ, where, when. ²³ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ²⁴ ἀριθμός, οὐ, ὁ, number, total. ²⁵ ἄμμος, ου, ἡ, sand. ²⁶ κατάλειμμα, ατος, τό, remnant, small residue. ²⁷ συντελέω, complete, accomplish. ²⁸ συντέμνω, cut short, shorten. ²⁹ προλέγω, say beforehand, forewarn. ³⁰ σαβαώθ, hosts, armies. ³¹ ἐγκαταλείπω, leave behind, forsake. ³² Σόδομα, ων, τό, Sodom. ³³ Γόμορρα, ας, ἡ, Gomorrah. ³⁴ ὁμοίω, make like, liken.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβεν¹ 30
 δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως· Ἰσραὴλ δέ, διώκων 31
 νόμον δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασεν.² Διὰ τί; Ὅτι 32
 οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων νόμου· προσέκοψαν³ γὰρ τῷ λίθῳ
 τοῦ προσκόμματος,⁴ καθὼς γέγραπται, Ἴδου τίθημι ἐν Σιών λίθον 33
 προσκόμματος⁴ καὶ πέτραν⁵ σκανδάλου·⁶ καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ'
 αὐτῷ οὐ καταισχυνηθήσεται.⁷

Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία⁸ τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις⁹ ἡ πρὸς τὸν θεὸν 10
 ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν. Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι 2
 ζῆλον¹⁰ θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν.¹¹ Ἀγνοοῦντες¹² γὰρ τὴν 3
 τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στήσαι,
 τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. Τέλος γὰρ νόμου χριστὸς 4
 εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. Μωϋσῆς γὰρ γράφει τὴν 5
 δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται
 ἐν αὐτοῖς. Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει, Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ 6
 καρδίᾳ σου, Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν;– τοῦτ' ἔστιν χριστὸν
 καταγαγεῖν¹³ – ἢ, Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον;¹⁴– τοῦτ' ἔστιν 7
 χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν.¹⁵ Ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμα 8
 ἐστίν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τοῦτ' ἔστιν τὸ ῥῆμα

¹ καταλαμβάνω, overtake, apprehend. ² φθάνω, come before another, anticipate. ³ προσκόπτω, strike against, stumble. ⁴ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ⁵ πέτρα, ας, ἡ, rock. ⁶ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ⁷ καταισχύνω, put to shame, shame. ⁸ εὐδοκία, ας, ἡ, good pleasure, good-will. ⁹ δέησις, εως, ἡ, entreaty, prayer. ¹⁰ ζῆλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ¹¹ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ¹² ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹³ κατάγω, bring down, lead down. ¹⁴ ἄβυσσος, ου, ἡ, bottomless, incomprehensible depth. ¹⁵ ἀνάγω, lead up, restore.

τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν: ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς¹ ἐν τῷ στόματί σου 9
 κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν
 ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ: καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, 10
 στόματι δὲ ὁμολογεῖται¹ εἰς σωτηρίαν. Λέγει γὰρ ἡ γραφή, Πᾶς ὁ 11
 πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.² Οὐ γάρ ἐστιν διαστολή³ 12
 Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλλήνος:⁴ ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν⁵ εἰς
 πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ 13
 ὄνομα κυρίου σωθήσεται. Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ 14
 ἐπίστευσαν; Πῶς δὲ πιστεύσουσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; Πῶς δὲ
 ἀκούσουσιν χωρὶς κηρύσσοντος; Πῶς δὲ κηρύξουσιν ἐὰν μὴ 15
 ἀποσταλῶσιν; Καθὼς γέγραπται, Ὡς ὠραῖοι⁶ οἱ πόδες τῶν
 εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθά.
 Ἄλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν⁷ τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας⁸ γὰρ λέγει, Κύριε, 16
 τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ⁹ ἡμῶν; Ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς,⁹ ἡ δὲ ἀκοή⁹ διὰ 17
 ῥήματος θεοῦ. Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; Μενοῦνγε:¹⁰ Εἰς πᾶσαν 18
 τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος¹¹ αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα¹² τῆς
 οἰκουμένης¹³ τὰ ῥήματα αὐτῶν. Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραὴλ; 19
 Πρῶτος Μωϋσῆς λέγει, Ἐγὼ παραζήλωσω¹⁴ ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνη, ἐπὶ
 ἔθνη ἀσυνέτω¹⁵ παροργιῶ¹⁶ ὑμᾶς. Ἡσαΐας⁸ δὲ ἀποτολμᾷ¹⁷ καὶ λέγει, 20

¹ ὁμολογέω, confess, profess. ² καταισχύνω, put to shame, shame. ³ διαστολή, ἤς, ἡ, difference, distinction. ⁴ Ἑλλήν, ἡνός, ὁ, Greek, Hellene. ⁵ πλουτέω, be rich, become rich. ⁶ ὠραίος, beautiful, fair. ⁷ ὑπακούω, obey, listen. ⁸ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ⁹ ἀκοή, ἤς, ἡ, hearing, report. ¹⁰ μενοῦνγε, on the contrary, indeed. ¹¹ φθόγγος, ου, ὁ, tone, voice. ¹² πέρας, ατος, τό, limit, end. ¹³ οἰκουμένη, ἡς, ἡ, inhabited world. ¹⁴ παραζήλω, provoke to jealousy, make jealous. ¹⁵ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ¹⁶ παροργίζω, provoke to anger, exasperate. ¹⁷ ἀποτολμάω, be bold, assume boldness.

Εὐρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανῆς¹ ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ
ἐπερωτῶσιν. Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει, Ὅλην τὴν ἡμέραν 21
ἐξεπέτασα² τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα³ καὶ ἀντιλέγοντα.⁴

Λέγω οὖν, μὴ ἀπόσωτο⁵ ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; Μὴ γένοιτο. Καὶ γὰρ 11
ἐγὼ Ἰσραηλίτης⁶ εἰμὶ, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν.⁷ Οὐκ 2
ἀπόσωτο⁵ ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω.⁸ Ἡ οὐκ οἶδατε ἐν
Ἠλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή; Ὡς ἐντυγχάνει⁹ τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ,
λέγων, Κύριε, τοὺς προφῆτας σου ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά¹⁰ 3
σου κατέσκαψαν:¹¹ καὶ ἐγὼ ὑπελείφθην¹² μόνος, καὶ ζητοῦσιν τὴν
ψυχὴν μου. Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός;¹³ Κατέλιπον¹⁴ 4
ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους¹⁵ ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν¹⁶ γόνυ¹⁷ τῇ
Βάαλ.¹⁸ Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λείμμα¹⁹ κατ' ἐκλογὴν²⁰ 5
χάριτος γέγονεν. Εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων: ἐπεὶ²¹ ἡ χάρις οὐκέτι 6
γίνεται χάρις. Εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶν χάρις: ἐπεὶ²¹ τὸ ἔργον
οὐκέτι ἐστὶν ἔργον. Τί οὖν; Ὁ ἐπιζητεῖ²² Ἰσραὴλ, τοῦτο οὐκ 7
ἐπέτυχεν,²³ ἡ δὲ ἐκλογὴ²⁰ ἐπέτυχεν,²³ οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν:²⁴ 8
καθὼς γέγραπται, Ἐδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως,²⁵
ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς
σήμερον ἡμέρας. Καὶ Δαυὶδ λέγει, Γενηθήτω ἡ τράπεζα²⁶ αὐτῶν εἰς 9

¹ ἐμφανῆς, visible, manifest. ² ἐκπετάννυμι, spread out, stretch out. ³ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ⁴ ἀντιλέγω, speak against, oppose. ⁵ ἀπωθέω, push or thrust away, reject. ⁶ Ἰσραηλίτης, ου, ὁ, Israelite. ⁷ Βενιαμίν, ὁ, Benjamin. ⁸ προγινώσκω, know beforehand. ⁹ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ¹⁰ θυσιαστήριον, ου, τό, altar. ¹¹ κατασκάπτω, tear down, demolish. ¹² ὑπολείπω, leave remaining, leave behind. ¹³ χρηματισμός, οὔ, ὁ, divine response, oracle. ¹⁴ καταλείπω, leave, leave behind. ¹⁵ ἑπτακισχιλίοι, seven thousand, 7000. ¹⁶ κάμπτω, bend, bow. ¹⁷ γόνυ, ατος, τό, knee. ¹⁸ Βάαλ, ὁ, Baal. ¹⁹ λείμμα, τος, τό, remnant, remainder. ²⁰ ἐκλογή, ἥς, ἡ, (divine) selection, choice. ²¹ ἐπεὶ, when, since. ²² ἐπιζητέω, seek for, seek after. ²³ ἐπιτυγχάνω, obtain, attain. ²⁴ πωρόω, harden, render callous. ²⁵ κατάνυξις, εως, ἡ, stupefaction, deep sleep. ²⁶ τράπεζα, ἡς, ἡ, table.

παγίδα¹ καὶ εἰς θήραν,² καὶ εἰς σκάνδαλον,³ καὶ εἰς ἀνταπόδομα⁴
 αὐτοῖς: σκοτισθήτωσαν⁵ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν 10
 νῶτον⁶ αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον.⁷ Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν⁸ ἵνα 11
 πέσωσιν; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι⁹ ἡ σωτηρία τοῖς
 ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώσαι¹⁰ αὐτούς. Εἰ δὲ τὸ παράπτωμα⁹ αὐτῶν 12
 πλοῦτος¹¹ κόσμος, καὶ τὸ ἥττημα¹² αὐτῶν πλοῦτος¹¹ ἐθνῶν, πόσῳ¹³
 μᾶλλον τὸ πλήρωμα¹⁴ αὐτῶν;
 Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. Ἐφ' ὅσον μέν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, 13
 τὴν διακονίαν μου δοξάζω: εἴ πως παραζηλώσω¹⁰ μου τὴν σάρκα, καὶ 14
 σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολή¹⁵ αὐτῶν καταλλαγή¹⁶ 15
 κόσμου, τίς ἡ πρόσληψις,¹⁷ εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχή¹⁸ 16
 ἁγία, καὶ τὸ φύραμα:¹⁹ καὶ εἰ ἡ ῥίζα²⁰ ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι.²¹ Εἰ δέ τινες 17
 τῶν κλάδων²¹ ἐξεκλάσθησαν,²² σὺ δὲ ἀγριέλαιος²³ ὧν ἐνεκεντρίσθης²⁴
 ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς²⁵ τῆς ῥίζης²⁰ καὶ τῆς πίότητος²⁶ τῆς ἐλαίας
 ἐγένου, μὴ κατακαυχῶ²⁸ τῶν κλάδων:²¹ εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι,²⁸ οὐ σὺ 18
 τὴν ῥίζαν²⁰ βαστάζεις,²⁹ ἀλλ' ἡ ῥίζα²⁰ σέ. Ἐρεῖς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν²² 19
 κλάδοι,²¹ ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ.²⁴ Καλῶς: τῇ ἀπιστίᾳ³⁰ ἐξεκλάσθησαν, 20
 σὺ δὲ τῇ πίστει ἔστηκας. Μὴ ὑψηλοφρονεῖ,³¹ ἀλλὰ φοβοῦ: εἰ γὰρ ὁ 21

¹ παγίς, ἴδος, ἡ, trap, snare. ² θήρα, ας, ἡ, net, trap. ³ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ⁴ ἀνταπόδομα, τος, τό, repayment, reward. ⁵ σκοτίζω, darken. ⁶ νῶτος, ου, ὁ, back, back of men or animals. ⁷ συγκαμπτω, (cause to) bend, bend together. ⁸ πταίω, cause to stumble, stumble. ⁹ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ¹⁰ παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ¹¹ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ¹² ἥττημα, τος, τό, loss, failure. ¹³ πόσος, how many? how great? ¹⁴ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ¹⁵ ἀποβολή, ἡς, ἡ, rejection, loss. ¹⁶ καταλλαγή, ἡς, ἡ, reconciliation. ¹⁷ πρόσληψις, εως, ἡ, receiving. ¹⁸ ἀπαρχή, ἡς, ἡ, first fruit. ¹⁹ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ²⁰ ῥίζα, ης, ἡ, root, that which grows from the root. ²¹ κλάδος, ου, ὁ, branch (of a tree), branch. ²² ἐκκλάω, break off. ²³ ἀγριέλαιος, ου, ἡ, wild olive tree. ²⁴ ἐγκεντρίζω, ingraft, graft in. ²⁵ συγκοινωνός, οὔ, ὁ, partaker, participant. ²⁶ πίότης, ητος, ἡ, fatness. ²⁷ ἐλαία, ας, ἡ, olive tree. ²⁸ κατακαυχάομαι, exult over, triumph over. ²⁹ βαστάζω, bear, carry. ³⁰ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ³¹ ὑψηλοφρονέω, be proud, haughty.

θεὸς τῶν κατὰ φύσιν¹ κλάδων² οὐκ ἐφείσατο,³ μήπως⁴ οὐδέ σου
 φείσεται.⁵ Ἴδε οὖν χρηστότητα⁵ καὶ ἀποτομίαν⁶ θεοῦ: ἐπὶ μὲν τοὺς 22
 πεσόντας, ἀποτομίαν:⁶ ἐπὶ δὲ σέ, χρηστότητα,⁵ ἐὰν ἐπιμείνης⁷ τῇ
 χρηστότητι:⁵ ἐπεὶ⁸ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.⁹ Καὶ ἐκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ 23
 ἐπιμείνωσιν⁷ τῇ ἀπιστίᾳ,¹⁰ ἐγκεντρίσθῃσονται:¹¹ δυνατὸς γὰρ ὁ θεός
 ἐστὶν πάλιν ἐγκεντρίσαι¹¹ αὐτούς. Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν¹ 24
 ἐξεκόπης⁹ ἀγριελαίου,¹² καὶ παρὰ φύσιν¹ ἐνεκεντρίσθης¹¹ εἰς
 καλλιέλαιον,¹³ πόσῳ¹⁴ μᾶλλον οὗτοι, οἱ κατὰ φύσιν,¹
 ἐγκεντρίσθῃσονται¹¹ τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;¹⁵

Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν,¹⁶ ἀδελφοί, τὸ μυστήριον¹⁷ τοῦτο, ἵνα μὴ ᾗτε 25
 παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι,¹⁸ ὅτι πώρως¹⁹ ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ
 γέγονεν, ἄχρι οὗ τὸ πλήρωμα²⁰ τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ: καὶ οὕτως πᾶς 26
 Ἰσραὴλ σωθήσεται: καθὼς γέγραπται, Ὡς²¹ ἐκ Σιών ὁ ῥυόμενος,²²
 καὶ ἀποστρέψει²³ ἀσεβείας²⁴ ἀπὸ Ἰακώβ: καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ 27
 διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι²⁵ τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. Κατὰ μὲν τὸ 28
 εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς: κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν,²⁶ ἀγαπητοὶ διὰ
 τοὺς πατέρας. Ἀμεταμέλητα²⁷ γὰρ τὰ χαρίσματα²⁸ καὶ ἡ κλήσις²⁹ τοῦ 29
 θεοῦ. Ὡςπερ γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτὲ³⁰ ἠπειθήσατε³¹ τῷ θεῷ, νῦν δὲ 30

¹ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ² κλάδος, ου, ὁ, branch (of a tree), branch. ³ φείδομαι, spare, abstain. ⁴ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ⁵ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ⁶ ἀποτομία, ας, ἡ, severity, harshness. ⁷ ἐπιμένω, continue, remain. ⁸ ἐπεὶ, when, since. ⁹ ἐκκόπτω, cut out, cut off. ¹⁰ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ¹¹ ἐγκεντρίζω, ingraft, graft in. ¹² ἀγριέλαιος, ου, ἡ, wild olive tree. ¹³ καλλιέλαιος, ου, ἡ, cultivated olive tree. ¹⁴ πόσος, how many? how great? ¹⁵ ἐλαία, ας, ἡ, olive tree. ¹⁶ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁷ μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ¹⁸ φρόνιμος, prudent, wise. ¹⁹ πώρως, εως, ἡ, hardness, obstinacy. ²⁰ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ²¹ ἦκω, have come, am present. ²² ῥύομαι, rescue, save. ²³ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ²⁴ ἀσεβεία, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ²⁵ ἀφαιρέω, take away, smite off. ²⁶ ἐκλογή, ης, ἡ, (divine) selection, choice. ²⁷ ἀμεταμέλητος, without regret, not to be repented of. ²⁸ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ²⁹ κλήσις, εως, ἡ, (divine) call, invitation. ³⁰ ποτὲ, once, at some time. ³¹ ἀπειθέω, disbelieve, disobey.

ἡλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ:¹ οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἡπείθησαν,² τῷ 31
 ὑμετέρῳ³ ἐλέει⁴ ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσιν: συνέκλεισεν⁵ γὰρ ὁ θεὸς 32
 τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν,¹ ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.⁶

Ἦ⁷ βάθος⁸ πλούτου⁹ καὶ σοφίας καὶ γνώσεως¹⁰ θεοῦ. Ὡς ἀνεξερεύνητα¹¹ 33
 τὰ κρίματα¹² αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι¹³ αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. Τίς γὰρ ἔγνω 34
 νοῦν¹⁴ κυρίου; Ἦ τίς σύμβουλος¹⁵ αὐτοῦ ἐγένετο; Ἦ τίς προέδωκεν¹⁶ 35
 αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται¹⁷ αὐτῷ; Ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ 36
 εἰς αὐτὸν τὰ πάντα: αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν¹⁸ τοῦ θεοῦ, 12
 παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν¹⁹ ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον²⁰ τῷ
 θεῷ, τὴν λογικὴν²¹ λατρείαν²² ὑμῶν, καὶ μὴ συσχηματίζεσθαι²³ τῷ 2
 αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθαι²⁴ τῇ ἀνακαινώσει²⁵ τοῦ νοῦς¹⁴
 ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν²⁶ ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ
 εὐάρεστον²⁰ καὶ τέλειον.²⁷

Λέγω γάρ, διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ 3
 ὑπερφρονεῖν²⁸ παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν,²⁹ ἀλλὰ φρονεῖν²⁹ εἰς τὸ σωφρονεῖν,³⁰
 ἐκάστω ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν³¹ μέτρον³² πίστεως. Καθάπερ³³ γὰρ ἐν ἐνὶ 4

¹ ἀπειθεία, ας, ἡ, disobedience, willful unbelief. ² ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ³ ὑμέτερος, your. ⁴ ἔλεος, οὐς, ὁ, pity, mercy. ⁵ συγκλείω, shut, enclose. ⁶ ἐλέειω, have mercy, pity. ⁷ ὦ, Oh! omega. ⁸ βάθος, οὐς, τό, depth, deep. ⁹ πλοῦτος, οὐ, ὁ, wealth, riches. ¹⁰ γνῶσις, εως, ἡ, wisdom, knowledge. ¹¹ ἀνεξερεύνητος, that cannot be searched into. ¹² κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ¹³ ἀνεξιχνίαστος, inscrutable, incomprehensible. ¹⁴ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹⁵ σύμβουλος, οὐ, ὁ, adviser, counsellor. ¹⁶ προδίδωμι, give in advance, give first. ¹⁷ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ¹⁸ οἰκτιρμός, οὐ, ὁ, compassion, pity. ¹⁹ θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ²⁰ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ²¹ λογικός, thoughtful, reasonable. ²² λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ²³ συσχηματίζω, conform to. ²⁴ μεταμορφόω, change the form, transform. ²⁵ ἀνακαινώσις, εως, ἡ, renewal, renewing. ²⁶ δοκιμάζω, prove, approve. ²⁷ τέλειος, complete, perfect. ²⁸ ὑπερφρονέω, think too highly of oneself. ²⁹ φρονέω, think, judge. ³⁰ σωφρονέω, be of sound mind, judgment. ³¹ μερίζω, divide, part. ³² μέτρον, οὐ, τό, measure, measuring rod. ³³ καθάπερ, even as, just as.

σώματι μέλη πολλά ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει
 πράξιν:¹ οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σώμα ἔσμεν ἐν χριστῷ, ὁ δὲ καθ' εἷς 5
 ἀλλήλων μέλη. Ἔχοντες δὲ χαρίσματα² κατὰ τὴν χάριν τὴν 6
 δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα,³ εἴτε προφητεῖαν,⁴ κατὰ τὴν ἀναλογίαν⁵ τῆς
 πίστεως: εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ: εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ 7
 διδασκαλίᾳ:⁶ εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει:⁷ ὁ μεταδιδούς,⁸ ἐν 8
 ἀπλότητι:⁹ ὁ προϊστάμενος,¹⁰ ἐν σπουδῇ:¹¹ ὁ ἐλεῶν,¹² ἐν ἰλαρότητι.¹³ 9
 Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος.¹⁴ Ἀποστυγούντες¹⁵ τὸ πονηρόν, κολλώμενοι¹⁶
 τῷ ἀγαθῷ. Τῇ φιλαδελφίᾳ¹⁷ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι:¹⁸ τῇ τιμῇ 10
 ἀλλήλους προηγούμενοι:¹⁹ τῇ σπουδῇ¹¹ μὴ ὀκνηροί:²⁰ τῷ πνεύματι 11
 ζέοντες:²¹ τῷ κυρίῳ δουλεύοντες:²² τῇ ἐλπίδι χαίροντες: τῇ θλίψει 12
 ὑπομένοντες:²³ τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες:²⁴ ταῖς χρείαις τῶν 13
 ἁγίων κοινωνοῦντες:²⁵ τὴν φιλοξενίαν²⁶ διώκοντες. Εὐλογεῖτε τοὺς 14
 διώκοντας ὑμᾶς: εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε.²⁷ Χαίρειν μετὰ 15
 χαιρόντων, καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων. Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους 16
 φρονοῦντες.²⁸ Μὴ τὰ ὑψηλὰ²⁹ φρονοῦντες,²⁸ ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς³⁰
 συναπαγόμενοι.³¹ Μὴ γίνεσθε φρόνιμοι³² παρ' ἑαυτοῖς. Μηδενὶ 17
 κακὸν ἀντὶ³³ κακοῦ ἀποδιδόντες. Προνοοῦμενοι³⁴ καλὰ ἐνώπιον
 πάντων ἀνθρώπων. Εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων 18

¹ πράξις, εως, ἡ, deed, function. ² χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ³ διάφορος, various, different. ⁴ προφητεία, ας, ἡ, prophecy. ⁵ ἀναλογία, ας, ἡ, proportion, measure. ⁶ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ⁷ παράκλησις, εως, ἡ, exhortation, consolation. ⁸ μεταδίδωμι, give a share of, share. ⁹ ἀπλότης, ητος, ἡ, singleness, hence simplicity. ¹⁰ προϊστημι, rule. ¹¹ σπουδή, ἡς, ἡ, haste, diligence. ¹² ἐλεέω, have mercy, pity. ¹³ ἰλαρότης, ητος, ἡ, cheerfulness, gladness. ¹⁴ ἀνυπόκριτος, sincere, without hypocrisy. ¹⁵ ἀποστύγω, hate strongly, abhor. ¹⁶ κολλάω, glue, cleave. ¹⁷ φιλαδελφία, ας, ἡ, love of brothers, brotherly love. ¹⁸ φιλόστοργος, loving dearly, devoted. ¹⁹ προηγέομαι, go before, consider better. ²⁰ ὀκνηρός, lazy, idle. ²¹ ζέω, be fervent, be hot. ²² δουλεύω, serve, am a slave. ²³ ὑπομένω, tarry, endure. ²⁴ προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ²⁵ κοινωνέω, have a share of, share. ²⁶ φιλοξενία, ας, ἡ, hospitality. ²⁷ καταράομαι, curse. ²⁸ φρονέω, think, judge. ²⁹ ὑψηλός, high, lofty. ³⁰ ταπεινός, humble, downcast. ³¹ συναπάγω, lead away with, condescend to. ³² φρόνιμος, prudent, wise. ³³ ἀντί, instead of, in place of. ³⁴ προνοέω, provide for, have regard for.

εἰρηνεύοντες.¹ Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες,² ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε 19
 τόπον τῇ ὀργῇ: γέγραπται γάρ, Ἐμοὶ ἐκδίκησις,³ ἐγὼ ἀνταποδώσω,⁴
 λέγει κύριος. Ἐὰν οὖν πεινᾷ⁵ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε⁶ αὐτόν: ἐὰν διψᾷ,⁷ 20
 πότιζε⁸ αὐτόν: τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας⁹ πυρὸς σωρεύσεις¹⁰ ἐπὶ
 τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Μὴ νικῶ¹¹ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικά¹¹ ἐν τῷ 21
 ἀγαθῷ τὸ κακόν.

Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις¹² ὑποτασσέσθω: οὐ γάρ ἐστιν 13
 ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ θεοῦ τεταγμέναι
 εἰσίν. Ὡστε ὁ ἀντιτασσόμενος¹⁴ τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ¹⁵ 2
 ἀνθέστηκεν:¹⁶ οἱ δὲ ἀνθεστηκότες¹⁶ ἑαυτοῖς κρίμα¹⁷ λήφονται. Οἱ γὰρ 3
 ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν.
 Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; Τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἔξεις
 ἔπαινον¹⁸ ἐξ αὐτῆς: θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστίν σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ 4
 τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ: οὐ γὰρ εἰκῇ¹⁹ τὴν μάχαιραν²⁰ φορεῖ:²¹ θεοῦ
 γὰρ διάκονός ἐστιν, ἐκδικὸς²² εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. Διὸ 5
 ἀνάγκη²³ ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν
 συνείδησιν. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους²⁴ τελεῖτε:²⁵ λειτουργοὶ²⁶ γὰρ 6
 θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες.²⁷ Ἀπόδοτε οὖν πᾶσιν 7
 τὰς ὀφειλάς:²⁸ τῷ τὸν φόρον²⁴ τὸν φόρον:²⁴ τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος: τῷ

¹ εἰρηνεύω, bring to peace, be at peace. ² ἐκδικέω, vindicate, avenge. ³ ἐκδίκησις, εως, ή, vengeance, vindication. ⁴ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ⁵ πεινάω, hunger, am hungry. ⁶ ψωμίζω, feed with morsels, feed. ⁷ διψάω, thirst, thirst for. ⁸ ποτίζω, give drink to, cause to drink. ⁹ ἄνθραξ, ακος, ό, charcoal, coals. ¹⁰ σωρεύω, heap up, weigh down with. ¹¹ νικάω, overcome, conquer. ¹² ὑπερέχω, rise above, surpass. ¹³ τάσσω, arrange, appoint. ¹⁴ ἀντιτάσσομαι, range in battle against, oppose. ¹⁵ διαταγή, ής, ή, ordinance, direction. ¹⁶ ἀνθίστημι, resist, oppose. ¹⁷ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ¹⁸ ἔπαινος, ου, ό, praise, commendation. ¹⁹ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ²⁰ μάχαιρα, ης, ή, sword. ²¹ φορέω, wear, bear. ²² ἐκδικος, ου, ό, avenging, punishing. ²³ ἀνάγκη, ης, ή, necessity, distress. ²⁴ φόρος, ου, ό, tribute, tax. ²⁵ τελέω, finish, fulfill. ²⁶ λειτουργός, ου, ό, minister, servant. ²⁷ προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ²⁸ ὀφειλή, ης, ή, debt, duty.

τὸν φόβον τὸν φόβον: τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν.

Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους: ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν 8

ἕτερον, νόμον πεπλήρωκεν. Τὸ γάρ, Οὐ μοιχεύσεις,¹ οὐ φονεύσεις,² 9

οὐ κλέψεις,³ οὐκ ἐπιθυμήσεις,⁴ καὶ εἴ τις ἐτέρα ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ

λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται,⁵ ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον⁶ σου ὡς

σεαυτόν. Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον⁶ κακὸν οὐκ ἐργάζεται: πλήρωμα⁷ οὖν 10

νόμου ἡ ἀγάπη.

Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου⁸ ἐγερθῆναι: 11

νῦν γὰρ ἐγγύτερον⁹ ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. Ἡ νύξ 12

προέκοψεν,¹⁰ ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν: ἀποθώμεθα¹¹ οὖν τὰ ἔργα τοῦ

σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα¹² τὰ ὄπλα¹³ τοῦ φωτός. Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, 13

εὐσχημόνως¹⁴ περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις¹⁵ καὶ μέθαις,¹⁶ μὴ κοίταις¹⁷

καὶ ἀσελγείαις,¹⁸ μὴ ἔριδι¹⁹ καὶ ζήλῳ.²⁰ Ἀλλ' ἐνδύσασθε¹² τὸν κύριον 14

Ἰησοῦν χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν²¹ μὴ ποιεῖσθε, εἰς

ἐπιθυμίας.

Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε,²² μὴ εἰς διακρίσεις²³ 14

διαλογισμῶν.²⁴ Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα 2

ἐσθίει. Ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω,²⁶ καὶ ὁ μὴ ἐσθίων 3

¹ μοιχεύω, commit adultery. ² φονεύω, kill, murder. ³ κλέπτω, steal. ⁴ ἐπιθυμέω, desire, long for. ⁵ ἀνακεφαλαιόω, sum up, recapitulate. ⁶ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ⁷ πλήρωμα, τὸς, τό, fullness, fulfillment. ⁸ ὕπνος, οὐ, ὁ, sleep. ⁹ ἐγγύτερον, nearer. ¹⁰ προκόπτω, proceed, advance. ¹¹ ἀποτίθημι, put off, lay aside. ¹² ἐνδύω, put on, clothe. ¹³ ὄπλον, οὐ, τό, tool, implement. ¹⁴ εὐσχημόνως, becomingly, properly. ¹⁵ κώμος, οὐ, ὁ, excessive feasting, carousing. ¹⁶ μέθη, ης, ἡ, drunkenness. ¹⁷ κοίτη, ης, ἡ, bed, sexual promiscuity. ¹⁸ ἀσελγεία, ας, ἡ, licentiousness, debauchery. ¹⁹ ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ²⁰ ζήλος, οὐ, ὁ, zeal, jealousy. ²¹ πρόνοια, ας, ἡ, forethought, foresight. ²² προσλαμβάνω, take to myself, welcome. ²³ διάκρισις, εως, ἡ, act of passing judgment. ²⁴ διαλογισμός, οὔ, ὁ, reasoning, questioning. ²⁵ λάχανον, οὐ, τό, garden herb, vegetable. ²⁶ ἐξουθενέω, despise, ignore.

τὸν ἐσθίοντα μὴ κρίνέτω· ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο.¹ Σὺ τίς εἶ ὁ 4
 κρίνων ἀλλότριον² οἰκέτην;³ Τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει⁴ ἢ πίπτει.
 Σταθήσεται δέ· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς στήσαι αὐτόν. Ὅς μὲν 5
 κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. Ἐκαστος ἐν
 τῷ ἰδίῳ νοῖ⁵ πληροφορεῖσθω.⁶ Ὁ φρονῶν⁷ τὴν ἡμέραν, κυρίῳ φρονεῖ·⁷ 6
 καὶ ὁ μὴ φρονῶν⁷ τὴν ἡμέραν, κυρίῳ οὐ φρονεῖ.⁷ Καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ
 ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ
 εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. Οὐδεὶς γὰρ ἑμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ 7
 ἀποθνήσκει. Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν τε 8
 ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν· ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε
 ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. Εἰς τοῦτο γὰρ χριστὸς καὶ 9
 ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων
 κυριεύσῃ.⁸ Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; Ἡ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς⁹ 10
 τὸν ἀδελφόν σου; Πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι¹⁰ τοῦ
 χριστοῦ. Γέγραπται γάρ, Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος· ὅτι ἐμοὶ κάμψει¹¹ πᾶν 11
 γόνυ,¹² καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται¹³ τῷ θεῷ. Ἄρα οὖν 12
 ἕκαστος ἑμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ.

Μηκέτι¹⁴ οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ 13
 τιθέναι πρόσκομμα¹⁵ τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον.¹⁶ Οἶδα καὶ πέπεισμαι 14
 ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν¹⁷ δι' αὐτοῦ· εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι

¹ προσλαμβάνω, take to myself, welcome. ² ἀλλότριος, strange, foreign. ³ οἰκέτης, οὐ, ὁ, house servant, household servant. ⁴ στήκω, stand, stand fast. ⁵ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ⁶ πληροφορέω, fulfill, accomplish fully. ⁷ φρονέω, think, judge. ⁸ κυριεύω, be lord over, rule. ⁹ ἐξουθενέω, despise, ignore. ¹⁰ βῆμα, τος, τό, judgment seat. ¹¹ κάμπτω, bend, bow. ¹² γόνυ, ατος, τό, knee. ¹³ ἐξομολογέω, confess, profess. ¹⁴ μηκέτι, no longer. ¹⁵ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ¹⁶ σκάνδαλον, οὐ, τό, cause of stumbling, snare. ¹⁷ κοινός, common, unclean.

κοινόν¹ εἶναι, ἐκεῖνῳ κοινόν.¹ Εἰ δὲ διὰ βρῶμα² ὁ ἀδελφός σου 15
 λυπεῖται,³ οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. Μὴ τῷ βρώματι² σου
 ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ χριστὸς ἀπέθανεν. Μὴ βλασφημείσθω οὖν 16
 ὑμῶν τὸ ἀγαθόν· οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρῶσις⁴ καὶ 17
 πόσις,⁵ ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Ὁ 18
 γὰρ ἐν τούτοις δουλεύων⁶ τῷ χριστῷ εὐάρεστος⁷ τῷ θεῷ, καὶ δόκιμος⁸
 τοῖς ἀνθρώποις. Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς 19
 οἰκοδομῆς⁹ τῆς εἰς ἀλλήλους. Μὴ ἕνεκεν¹⁰ βρώματος² κατάλυε¹¹ τὸ 20
 ἔργον τοῦ θεοῦ. Πάντα μὲν καθαρὰ,¹² ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ
 διὰ προσκόμματος¹³ ἐσθίουσι. Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα,¹⁴ μηδὲ πιεῖν 21
 οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει¹⁵ ἢ σκανδαλίζεται¹⁶ ἢ
 ἀσθενεῖ. Σὺ πίστιν ἔχεις· Κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 22
 Μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει.¹⁷ Ὁ δὲ διακρινόμενος,¹⁸ 23
 ἐὰν φάγῃ, κατακέκριται,¹⁹ ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ
 πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν.

Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι²⁰ κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ 24
 κήρυγμα²¹ Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν²² μυστηρίου²³ χρόνοις
 αἰωνίοις σεσιγημένου,²⁴ φανερωθέντος δὲ νῦν, διὰ τε γραφῶν 25
 προφητικῶν,²⁵ κατ' ἐπιταγὴν²⁶ τοῦ αἰωνίου θεοῦ, εἰς ὑπακοήν²⁷

¹ κοινός, common, unclean. ² βρῶμα, τος, τό, food, food of any kind. ³ λυπέω, grieve, pain. ⁴ βρῶσις, εως, ἡ, eating, food. ⁵ πόσις, εως, ἡ, drinking, drink. ⁶ δουλεύω, serve, am a slave. ⁷ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ⁸ δόκιμος, tested, approved. ⁹ οἰκοδομή, ἡς, ἡ, building, edification. ¹⁰ ἕνεκεν, for the sake of, on account of. ¹¹ καταλύω, destroy, lodge. ¹² καθαρός, clean, pure. ¹³ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ¹⁴ κρέας, τό, meat, flesh. ¹⁵ προσκόπτω, strike against, stumble. ¹⁶ σκανδαλίζω, cause to stumble. ¹⁷ δοκιμάζω, prove, approve. ¹⁸ διακρίνω, discriminate, judge. ¹⁹ κατακρίνω, condemn. ²⁰ στηρίζω, establish, fix firmly. ²¹ κήρυγμα, τος, τό, proclamation, preaching. ²² ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ²³ μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ²⁴ σιγάω, be silent, become silent. ²⁵ προφητικός, prophetic. ²⁶ ἐπιταγή, ἡς, ἡ, command, commandment. ²⁷ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience.

πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος,¹ μόνῳ σοφῷ² θεῷ, διὰ 26
 Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ὅφειλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα³ τῶν ἀδυνάτων⁴ 15
 βαστάζειν,⁵ καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.⁶ Ἐκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον⁷ 2
 ἀρεσκέτω⁶ εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν.⁸ Καὶ γὰρ ὁ χριστὸς οὐχ 3
 ἑαυτῷ ἤρεσεν,⁶ ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, Οἱ ὀνειδισμοὶ⁹ τῶν
 ὀνειδιζόντων¹⁰ σε ἐπέπεσον¹¹ ἐπ' ἐμέ. Ὅσα γὰρ προεγράφη,¹² εἰς τὴν 4
 ἡμετέραν¹³ διδασκαλίαν¹⁴ προεγράφη, ¹² ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ
 τῆς παρακλήσεως¹⁵ τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς 5
 ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως¹⁵ δώῃ ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν¹⁶ ἐν
 ἀλλήλοις κατὰ χριστὸν Ἰησοῦν: ἵνα ὁμοθυμαδὸν¹⁷ ἐν ἐνὶ στόματι 6
 δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. Διὸ 7
 προσλαμβάνεσθε¹⁸ ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς προσελάβετο¹⁸
 ὑμᾶς, εἰς δόξαν θεοῦ. Λέγω δέ, χριστὸν Ἰησοῦν διάκονον γεγενῆσθαι 8
 περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι¹⁹ τὰς ἐπαγγελίας
 τῶν πατέρων: τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους²⁰ δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς 9
 γέγραπται, Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαι²¹ σοι ἐν ἔθνεσιν, καὶ τῷ
 ὀνόματί σου ψαλῶ.²² Καὶ πάλιν λέγει, Εὐφράνθητε,²³ ἔθνη, μετὰ τοῦ 10
 λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ πάλιν, Αἰνεῖτε²⁴ τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ 11

¹ γνωρίζω, make known, declare. ² σοφός, wise. ³ ἀσθενήμα, τος, τό, weakness, infirmity. ⁴ ἀδύνατος, impossible, unable. ⁵ βαστάζω, bear, carry. ⁶ ἀρέσκω, please, serve. ⁷ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ⁸ οἰκοδομή, ἡς, ἡ, building, edification. ⁹ ὀνειδισμός, οὖ, ὁ, reproach, reviling. ¹⁰ ὀνειδίζω, reproach, revile. ¹¹ ἐπιπίπτω, fall upon, press upon. ¹² προγράφω, write before, write previously. ¹³ ἡμέτερος, our, our own. ¹⁴ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ¹⁵ παρακλήσις, εως, ἡ, exhortation, consolation. ¹⁶ φρονέω, think, judge. ¹⁷ ὁμοθυμαδόν, with one accord, with one mind. ¹⁸ προσλαμβάνω, take to myself, welcome. ¹⁹ βεβαιόω, confirm, secure. ²⁰ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ²¹ ἐξομολογέω, confess, profess. ²² ψάλλω, sing, sing praise. ²³ εὐφραίνω, rejoice, cheer. ²⁴ αἰνέω, praise.

ἐπαινέσατε¹ αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. Καὶ πάλιν Ἡσαΐας² λέγει, Ἔσται 12
 ἡ ρίζα³ τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν: ἐπ' αὐτῷ ἔθνη
 ἐλπιούσιν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ 13
 εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν
 δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ 14
 μεστοί⁴ ἐστε ἀγαθωσύνης,⁵ πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως,⁶
 δυνάμενοι καὶ ἄλλους νουθετεῖν.⁷ Τολμηρότερον⁸ δὲ ἔγραψα ὑμῖν, 15
 ἀδελφοί, ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων⁹ ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν
 δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν¹⁰ Ἰησοῦ 16
 χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱεουργοῦντα¹¹ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα
 γένηται ἡ προσφορὰ¹² τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος,¹³ ἡγιασμένη¹⁴ ἐν
 πνεύματι ἁγίῳ. Ἔχω οὖν καύχησιν¹⁵ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν 17
 θεόν. Οὐ γὰρ τολμήσω¹⁶ λαλεῖν τι ὧν οὐ κατειργάσατο¹⁷ χριστὸς δι' 18
 ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν¹⁸ ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἐν δυνάμει σημείων καὶ 19
 τεράτων,¹⁹ ἐν δυνάμει πνεύματος θεοῦ: ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ
 κύκλῳ²⁰ μέχρι²¹ τοῦ Ἰλλυρικοῦ²² πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
 χριστοῦ: οὕτως δὲ φιλοτιμούμενον²³ εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου 20
 ὠνομάσθη²⁴ χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον²⁵ θεμέλιον²⁶ οἰκοδομῶ: 21

¹ ἐπαινέω, praise, commend. ² Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ³ ρίζα, ης, ἡ, root, that which grows from the root. ⁴ μεστός, full. ⁵ ἀγαθωσύνη, ης, ἡ, goodness. ⁶ γνώσις, εως, ἡ, wisdom, knowledge. ⁷ νουθετέω, admonish, exhort. ⁸ τολμηρότερον, more boldly. ⁹ ἐπαναμιμνήσκω, remind. ¹⁰ λειτουργός, οὔ, ὁ, minister, servant. ¹¹ ἱεουργέω, perform holy service, act as a priest. ¹² προσφορὰ, ᾶς, ἡ, offering, sacrifice. ¹³ εὐπρόσδεκτος, acceptable, well-received. ¹⁴ ἡγιάζω, make holy, consecrate. ¹⁵ καύχησις, εως, ἡ, boasting, act of boasting. ¹⁶ τολμάω, dare, endure. ¹⁷ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹⁸ ὑπακοή, ἥς, ἡ, obedience. ¹⁹ τέρας, ατος, τό, wonder, portent. ²⁰ κύκλος, ου, ὁ, circle. ²¹ μέχρι, until, as far as (gen). ²² Ἰλλυρικόν, οὔ, τό, Illyricum. ²³ φιλοτιμέομαι, have as an ambition, aspire to. ²⁴ ὀνομάζω, name, give a name to. ²⁵ ἀλλότριος, strange, foreign. ²⁶ θεμέλιος, ου, ὁ, foundation.

ἀλλά, καθὼς γέγραπται, Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη¹ περὶ αὐτοῦ, ὄψονται:
καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.²

Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην³ τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· νυνὶ⁴ δὲ μηκέτι⁵ 22
τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασιν⁶ τούτοις, ἐπιποθίαν⁷ δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν
πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτών, ὥς ἐὰν πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν,⁸ 24
ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος⁹ θεάσασθαι¹⁰ ὑμᾶς,
καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι¹¹ ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους
ἐμπλησθῶ.¹² Νυνὶ⁴ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, διακονῶν τοῖς 25
ἁγίοις. Εὐδόκησαν¹³ γὰρ Μακεδονία¹⁴ καὶ Ἀχαΐα¹⁵ κοινωνίαν¹⁶ τινὰ 26
ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. 27
Εὐδόκησαν¹³ γάρ, καὶ ὀφειλέται¹⁷ αὐτῶν εἰσιν. Εἰ γὰρ τοῖς
πνευματικοῖς¹⁸ αὐτῶν ἐκοινώνησαν¹⁹ τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς
σαρκικοῖς²⁰ λειτουργῆσαι²¹ αὐτοῖς. Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας,²² καὶ 28
σφραγισάμενος²³ αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν
εἰς τὴν Σπανίαν.⁸ Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι²⁴ 29
εὐλογίας²⁵ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ ἐλεύσομαι.

¹ ἀναγγέλλω, announce, report. ² συνίημι, understand, consider. ³ ἐγκόπτω, impede, detain. ⁴ νυνί, now, already. ⁵ μηκέτι, no longer. ⁶ κλίμα, τόπος, τό, region, territory. ⁷ ἐπιποθία, ἀσ, ή, longing, desire. ⁸ Σπανία, ἀσ, ή, Spain. ⁹ διαπορεύομαι, pass across, journey through. ¹⁰ θεάομαι, look at, behold. ¹¹ προπέμπω, send before, send forth. ¹² ἐμπίπλημι, fill up, satisfy. ¹³ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ¹⁴ Μακεδονία, ἀσ, ή, Macedonia. ¹⁵ Ἀχαΐα, ἀσ, ή, Achaia. ¹⁶ κοινωνία, ἀσ, ή, fellowship, contribution. ¹⁷ ὀφειλέτης, ου, ό, debtor, sinner. ¹⁸ πνευματικός, spiritual. ¹⁹ κοινωνέω, have a share of, share. ²⁰ σαρκικός, fleshly, carnal. ²¹ λειτουργέω, minister, serve. ²² ἐπιτελέω, complete, perform. ²³ σφραγίζω, seal, set a seal upon. ²⁴ πλήρωμα, τόπος, τό, fullness, fulfillment. ²⁵ εὐλογία, ἀσ, ή, blessing, adulation.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ 30
 διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαι¹ μοι ἐν ταῖς
 προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν· ἵνα ῥυθῶ² ἀπὸ τῶν 31
 ἀπειθούντων³ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἢ εἰς
 Ἱερουσαλήμ εὐπρόσδεκτος⁴ γένηται τοῖς ἀγίοις· ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω 32
 πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ συναναπαύσωμαι⁵ ὑμῖν. Ὁ δὲ 33
 θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

Συνίστημι⁶ δὲ ὑμῖν Φοίβην⁷ τὴν ἀδελφὴν⁸ ἡμῶν, οὗσαν διάκονον τῆς 16
 ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς·⁹ ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε¹⁰ ἐν κυρίῳ 2
 ἀξίως¹¹ τῶν ἀγίων, καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζη¹²
 πράγματι·¹³ καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις¹⁴ πολλῶν ἐγενήθη, καὶ αὐτοῦ
 ἐμοῦ.

Ἀσπάσασθε Πρίσκαν¹⁵ καὶ Ἀκύλαν¹⁶ τοὺς συνεργούς¹⁷ μου ἐν χριστῷ 3
 Ἰησοῦ, οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον¹⁸ ὑπέθηκαν, 4
 οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν
 ἐθνῶν· καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. Ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον 5
 τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχή²¹ τῆς Ἀχαΐας²² εἰς χριστόν. 6
 Ἀσπάσασθε Μαριάμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν²³ εἰς ἡμᾶς. Ἀσπάσασθε 7

¹ συναγωνίζομαι, strive together. ² ῥύομαι, rescue, save. ³ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ⁴ εὐπρόσδεκτος, acceptable, well-received. ⁵ συναναπαύομαι, rest with, rest along with. ⁶ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ⁷ Φοίβη, ἡς, ἡ, Phoebe. ⁸ ἀδελφή, ἡς, ἡ, sister. ⁹ Κεγχρεαί, ὠν, ἡ, Cenchreae. ¹⁰ προσδέχομαι, receive, wait for. ¹¹ ἀξίως, worthily, in a manner worthy of. ¹² χρήζω, need, have need of. ¹³ πᾶγμα, τος, τό, deed, matter. ¹⁴ προστάτις, ιδος, ἡ, patron, benefactor. ¹⁵ Πρίσκα, ἡ, Prisca, Priscilla. ¹⁶ Ἀκύλας, ὁ, Aquila. ¹⁷ συνεργός, οὔ, ὁ, fellow worker. ¹⁸ τράχηλος, ου, ὁ, neck. ¹⁹ ὑποτίθημι, lay down, make known. ²⁰ Ἐπαίνετος, ου, ὁ, Epānetus. ²¹ ἀπαρχή, ἡς, ἡ, first fruit. ²² Ἀχαΐα, ας, ἡ, Achaia. ²³ κοπιάω, toil, labor.

Ἀνδρόνικον¹ καὶ Ἰουνίαν² τοὺς συγγενεῖς³ μου καὶ συναιχμαλώτους⁴
μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι⁵ ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἱ καὶ πρὸ ἐμοῦ
γεγόνασιν ἐν χριστῷ. Ἀσπάσασθε Ἀμπλίαν⁶ τὸν ἀγαπητόν μου ἐν 8
κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν⁷ τὸν συνεργόν⁸ ἡμῶν ἐν χριστῷ, καὶ 9
Στάχυν⁹ τὸν ἀγαπητόν μου. Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν¹⁰ τὸν δόκιμον¹¹ ἐν 10
χριστῷ. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου.¹² Ἀσπάσασθε 11
Ἡρωδίωνα¹³ τὸν συγγενή³ μου. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου,
τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν¹⁵ καὶ Τρυφῶσαν¹⁶ τὰς 12
κοπιώσας¹⁷ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Περσίδα¹⁸ τὴν ἀγαπητήν, ἥτις
πολλὰ ἐκοπίασεν¹⁷ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Ροῦφον¹⁹ τὸν ἐκλεκτόν²⁰ ἐν 13
κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον,²¹ 14
Φλέγοντα,²² Ἑρμᾶν,²³ Πατρόβαν,²⁴ Ἑρμῆν,²⁵ καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς
ἀδελφούς. Ἀσπάσασθε Φιλόλογον²⁶ καὶ Ἰουλίαν,²⁷ Νηρέα²⁸ καὶ τὴν 15
ἀδελφὴν²⁹ αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν,³⁰ καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἀγίους.
Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι³¹ ἀγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ 16
ἐκκλησίαι τοῦ χριστοῦ.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν³² τοὺς τὰς διχοστασίας³³ καὶ τὰ 17
σκάνδαλα,³⁴ παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε,³⁵ ποιοῦντας: καὶ

¹ Ἀνδρόνικος, ου, ό, Andronicus. ² Ἰουνίᾱς, ᾱ, ό, Junias, Junia. ³ συγγενής, kindred, relative. ⁴ συναιχμάλωτος, ου, ό, fellow prisoner, fellow captive. ⁵ ἐπίσημος, splendid, outstanding. ⁶ Ἀμπλίᾱς, ου, ό, Ampliatius. ⁷ Οὐρβανός, ου, ό, Urbanus. ⁸ συνεργός, ου, ό, fellow worker. ⁹ στάχυς, υος, ό, Stachys, head of grain. ¹⁰ Ἀπελλῆς, ου, ό, Apelles. ¹¹ δόκιμος, tested, approved. ¹² Ἀριστόβουλος, ου, ό, Aristobulus. ¹³ Ἡρωδίων, ωνος, ό, Herodion. ¹⁴ Νάρκισσος, ου, ό, Narcissus. ¹⁵ Τρύφαινα, ης, ή, Tryphena, Tryphaena. ¹⁶ Τρυφῶσα, ης, ή, Tryphosa. ¹⁷ κοπιᾶω, toil, labor. ¹⁸ Περσίς, ίδος, ή, Persis. ¹⁹ Ροῦφος, ου, ό, Rufus. ²⁰ ἐκλεκτός, chosen, elect. ²¹ Ἀσύγκριτος, ου, ό, Asyncritus. ²² Φλέγων, οντος, ό, Phlegon. ²³ Ἑρμᾶς, ᾱ, ό, Hermas. ²⁴ Πατρόβας, ᾱ, ό, Patrobas. ²⁵ Ἑρμῆς, ου, ό, Hermes. ²⁶ Φιλόλογος, ου, ό, Philologus. ²⁷ Ἰουλία, ας, ή, Julia. ²⁸ Νηρεός, έως, ό, Nereus. ²⁹ ἀδελφή, ης, ή, sister. ³⁰ Ὀλυμπᾶς, ᾱ, ό, Olympas. ³¹ φιλημα, τος, τό, kiss. ³² σκοπέω, look at, contemplate. ³³ διχοστασία, ας, ή, dissension, division. ³⁴ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ³⁵ μανθάνω, learn, ascertain.

ἐκκλίνετε¹ ἀπ' αὐτῶν. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ 18
 χριστῷ οὐ δουλεύουσιν,² ἀλλὰ τῇ ἐαυτῶν κοιλίᾳ³· καὶ διὰ τῆς
 χρηστολογίας⁴ καὶ εὐλογίας⁵ ἐξαπατῶσιν⁶ τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων.⁷ 19
 Ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοή⁸ εἰς πάντας ἀφίκετο.⁹ Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν·
 θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς¹⁰ μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους¹¹ δὲ εἰς τὸ
 κακόν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει¹² τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς 20
 πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.¹³

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος¹⁴ ὁ συνεργός¹⁵ μου, καὶ Λούκιος¹⁶ καὶ 21
 Ἰάσων¹⁷ καὶ Σωσίπατρος¹⁸ οἱ συγγενεῖς¹⁹ μου. Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ 22
 Τέρτιος,²⁰ ὁ γράψας τὴν ἐπιστολήν,²¹ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάζεται ὑμᾶς 23
 Γαῖος²² ὁ ξένος²³ μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης. Ἀσπάζεται ὑμᾶς
 Ἑραστός²⁴ ὁ οἰκονόμος²⁵ τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος²⁶ ὁ ἀδελφός. Ἡ 24
 χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

¹ ἐκκλίνω, deviate, turn away. ² δουλεύω, serve, am a slave. ³ κοιλία, ας, ἡ, belly, womb. ⁴ χρηστολογία, ας, ἡ, smooth, plausible speech. ⁵ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ⁶ ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive. ⁷ ἀκακος, guileless, innocent. ⁸ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ⁹ ἀφικνέομαι, reach, arrive at. ¹⁰ σοφός, wise. ¹¹ ἀκέραιος, unmixed, pure. ¹² συντρίβω, break in pieces, crush. ¹³ τάχος, ους, τό, speed, quickness. ¹⁴ Τιμόθεος, ου, ὁ, Timothy. ¹⁵ συνεργός, ου, ὁ, fellow worker. ¹⁶ Λούκιος, ου, ὁ, Lucius. ¹⁷ Ἰάσων, ονος, ὁ, Jason. ¹⁸ Σωσίπατρος, ου, ὁ, Sosipater. ¹⁹ συγγενής, kindred, relative. ²⁰ Τέρτιος, ου, ὁ, Tertius. ²¹ ἐπιστολή, ἡς, ἡ, letter, dispatch. ²² Γαῖος, ου, ὁ, Gaius. ²³ ξένος, strange, stranger. ²⁴ Ἑραστός, ου, ὁ, Erastus. ²⁵ οἰκονόμος, ου, ὁ, manager, steward. ²⁶ Κούαρτος, ου, ὁ, Quartus.